

Fondator:

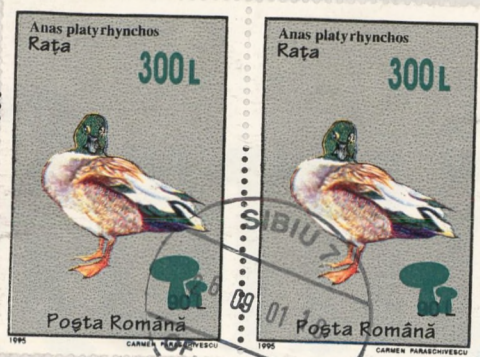
Mitropolitul
ANDREI
ȘAGUNA

1853

Nan-Ioan
Str. A. Sever 27
Sibiu

Telegraful în

FOAIE EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

SIBIU
26 05 01 16
Anul 149
SIBIU
15 august
și
1 septembrie
Nr. 31—34
2001

Maica Domnului — Maica Vieții

Ne-a învrednicit preabunul și milostivul Dumnezeu să prăznuim și în acest an cu pace, cu bucurie și cu mulțumire sufletească praznicul Adormirii Maicii Domnului sau Sfânta Maria Mare.

După o pregătire de două săptămâni, cu post, cu rugăciune și mai ales cu „Paraclisul” Maicii Domnului săvârșit în fapt de seară, în biserică, am prăznuit și noi împreună cu întreaga lume creștină pe Fecioara Maria cea care s-a mutat „din moarte la viață și de pe pământ la cer”.

Împreună cu milioanele de creștini ortodocși din întreaga lume am cântat în ajunul Praznicului prohodului Maicii Domnului și am strălucit cu lumânări aprinse și cu florile recunoștinței lângă mormântul Prea Curatei, mormânt care a transformat fiecare biserică într-un mic Ghetsimani.

Și în acest an fluvii de oameni s-au îndreptat spre sfintele biserici și mânăstiri închinat Maicii Domnului din țară unde în cântare și rugăciune, în tăcere și în umilință s-au rugat „Împărătesei Cerurilor”, pentru pacea și liniștea sufletească a lor și a întregii omeniri.

Poate că numai sărbătoarea Paștilor ne mai dă acest fior tainic de apropiere de cer și de cele sfinte ca și sărbătoarea Adormirii Maicii Domnului.

Această sărbătoare aduce în suflete pacea și binecuvântarea lui Dumnezeu prin mijlocirea și rugăciunile aceleia care s-a învrednicit să-i fie Lui Maică pe pământ.

Prin relația noastră de „fii ai Celui Preaînalt”, noi devenim la rândul nostru, fii ai Maicii Precurate, cea care

(Continuare în pag. a 2-a)

† VISARION RAȘINĂREANU

Episcop-vicar
SIBIU

Personalitatea și opera părintelui Dumitru Stăniloae*

— Interviu cu profesorul de patologie al Facultății de Teologie a Universității din Atena, Stelian Papadopoulos.

— Domnule profesor, am dori să ne spuneți cine a fost părintele Dumitru Stăniloae?

— Am avut cinstea și binecuvântarea să-l cunosc pe venerabilul părinte Dumitru Stăniloae în mod personal. Când a fost chemat din propria mea inițiativă, în urmă cu mulți ani, aici în Grecia, în Facultatea noastră de Teologie, eu mi-am asumat responsabilitatea găzduirii lui. Însă în afară de aceasta, în mod repetat ne-am întâlnit în străinătate, la diferite con-

ferințe și dialoguri intercreștine. Venerabilul părinte Dumitru Stăniloae era de o mare personalitate atât în teologia ortodoxă română cât și în mod general, în întreaga teologie ortodoxă și să nu ezitam să spunem în întreaga teologie creștină. S-a născut în Transilvania în anul 1903. Acolo, într-un mediu puțin

(Continuare în pag. a 6-a)

* Acest interviu a fost realizat de către Vasilis Argiriadis și publicat în revista Tolmi a Arhiepiscopiei Atenei, în numărul din noiembrie 2000, pag. 74—77.

Traducere — mrd.
ȘTEFAN-LUCIAN TOMA

Simțăminte cucernice la Sfânta Maria Mare

La misiunea încredințată de Iisus apostolilor săi, înainte de înălțarea sa la cer, a colaborat un număr însemnat de bărbați și femei. Încă în decursul misiunii sale pământești, Iisus le-a dat apostolilor ca și colaboratori, pe cei 70 de ucenici, la care s-au alăturat apoi și alții ca învățători, evangheliști, înzestrați cu harisme profetice. Sf. Scriptură n-a păstrat numele ucenicilor și colaboratorilor apostolilor; rar când desprindem numele câte unuia dintre ei. În serviciul misionar al apostolilor, la loc de frunte, a fost Prea Sfânta Fecioară Maria, mama lui Iisus. Tradiția o consideră fruntașă față de cei mai însemnați colaboratori și părtași de soartă ai apostolilor. Drept recunoștință, dintru începuturi, Biserica a introdus zile și sărbători corespunzătoare pentru comemorarea ei, aducând astfel aminte despre evenimentele importante și întâmplări însemnate din viața ei. Scurte ne sunt zilele închinat Prea Sfintei Fecioare Maria: Sf. Maria Mică (ziua nașterii ei), Intrarea în Biserică (la vârsta de 3 ani), Bunavestire (la 15 ani), Sfânta Maria Mare, adică Adormirea Maicii Domnului.

Născătoare de Dumnezeu

fiind, Prea Sfânta Fecioară Maria și-a înfrățit viața ei cu viața dumnezeiescului său fiu. Cât de fericită era ea odinioară în Vitfleem, veghind asupra pruncului iubit. Și-a ocrotit fiul, pe îndelungile drumuri ale pribegiei în țara Egiptului. Conviețuire intimă și liniștită le-a fost apoi în Nazaret, când copilul Iisus creștea văzând cu ochii. El era mângâierea și soarele vieții mamei sale. Cât timp a fost soarele fiului ei strălucind sus pe cer și mulțimea poporului îl preamărea, preafecita mamă a stat cu smerenie la o parte. În ceasul batjocurii și al suferinței fiului ei, ea a pășit însă neînfricată, pe față și i s-a alăturat Lui. Pe drumul crucii (pe via longă), spre Golgota, sunt însemnate în piatră locurile pe unde a pășit Iisus sub povara crucii: unde a căzut întâia oară, unde a căzut a doua oară, a treia oară și iarăși unde i-a ieșit în întâmpinare mama lui. Pe dealul Căpățanei, Prea Sfânta mamă a stat lângă crucea suferințelor de moarte ale fiului ei iubit. Cu multă amărăciune în suflet și-a dat ea seama, că nu poate face nimic spre a-i ușura suferințele fiului

(Continuare în pag. a 2-a)

Prof. PETRU DUMITREASĂ

Prinos de cinstire*

Am căutat să realizăm aici o troiță întru amintirea celui ce a fost părintele Arsenie Boca. Eu l-am cunoscut foarte bine, așa zice că i-am fost ucenic și dacă n-ar fi fost Prea Cuvioșia Sa nu știu dacă s-ar fi ridicat Mănăstirea așa cum o vedem astăzi. Îmi aduc aminte că am fost aici pentru prima dată în 1946. Vă dați seama că a trecut mai mult de jumătate de veac de atunci. Eram student.

Era aici doar biserica în care spovedea părintele Arsenie și, atâta tot. Mi-aduc aminte că veneam din București mulți studenți și studenți și ne petreceam vacanțele aici.

Mai târziu, administrația bisericească a fost nevoită să-l mute de aici. Acestea sunt întâmplări care țin de regimul trecut. Ceea ce țin de noi însă, e să-i păstrăm amintirea pentru că a fost un călugăr cu adevărat mare. Mi-aduc aminte cum ne spovedea și după aceea, undeva prin pădure, pe aici, ne ținea conferințe, acelea care se găsesc de fapt acum tipărite în Cărarea Împărăției.

A fost un călugăr mare, cu dar de la Dumnezeu. Pe la sfârșitul vieții a trebuit

să-și caute în dreapta și în stânga un loc, asta ținea de regimul acela, acum însă ar trebui să ne amintim de dânsul ca de un mare călugăr, ca de un mare părinte al neamului românesc, pentru că așa a fost. Mi-aduc aminte că eram student în anul II. L-am ascultat și o parte din noi i-au urmat destinul. Acum Dumnezeu să-l odihnească acolo unde este la Mănăstirea Prislop, de altfel, mănăstirea mea de metanie unde a fost înmormântat pentru că aceea era ultima lui mănăstire.

Dumnezeu să-l odihnească în pace. Învățăturile lui să rămână pentru noi toți, cuvintele adevărului adresate nouă de un slujitor al adevărului și, fie ca troița aceasta să ni-l amintească aici, la intrarea în Mănăstire, ca pe unul din vrednicii slujitori ai altarului românesc. Dumnezeu să-l binecuvinteze pe el și pe noi toți care suntem amintitorii vieții lui, aceia care iată, astăzi am adus până la realizarea acestei mănăstiri noi nu și fără gândul înalt al prea cuvioșiei sale.

Dumnezeu să-l odihnească cu dreptii, iar pe noi să ne miluiască ca un bun și de oameni iubitor. AMIN.

† Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ
Mitropolitul Ardealului,
Crișanei și Maramureșului

* Cuvânt rostit cu prilejul sfințirii troiței de la intrarea în Mănăstirea „Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus în 16 august 2001, Sfinții Brâncoveni.

Io Mihail Voievod, din mila lui Dumnezeu, domn al Țării Românești, al Ardealului și a toată Țara Moldovei

Așa, cum o întâlnim în titlul acestui articol, suna titlatura lui Mihai Viteazul (1593—1601), aflat pe un act din 6 iulie 1600, dat la Alba Iulia. Din alte hronici aflăm că a fost feciorul postum al voievodului Pătrașcu cel Bun (†1557) și al Tudorei, devenită ulterior monahia Teofana¹.

Domnitorul unificării a intrat în domnie într-o perioadă în care Poarta Otomană prezenta un real pericol pentru Europa creștină. Singura ieșire din situația existenței presupunea organizarea luptei antiotomane sub auspiciile unei coaliții, de talia *Ligii Sfinte*, scopul final fiind alungarea otomanilor de pe continentul european. Papa Clement al VIII-lea (1592—1605) îi îndemna stăruitor pe suveranii Creștinătății să se unească, concentrarea urmând a se face în jurul împăratului Rudolf al II-lea (1576—1612) de Habsburg. Apelul a găsit ecou până și în Spania lui Filip al II-lea de Habsburg — aflat atunci la o vârstă venerabilă — apoi în câteva stătuțe germane, precum și în seniorii nord-italieni de talia Toscani, Mantovei ori Ferrarei². O deosebită importanță prezentau cele trei Țări Românești, deoarece ele se aflau în vecinătatea nemijlocită a otomanilor și formau o bază de operațiune indicată.

O primă manifestare a lui Mihai Viteazul, de aderare la frontul ce se năștea, a constituit-o răscoala contra turcilor, desfășurată în iarna anilor 1594—1595. În țara mea ași fi putut să rămân liniștit și sigur, fără nici o teamă, dacă nu m-ar fi chemat credința mea față de creștinătate³, i-a scris el împăratului. Era de la sine înțeles că Poarta nu putea accepta situația — mai ales că răscoala s-a extins și în Moldova — primejdioasă pentru ea dintr-o întreită listă de motive, politic, militar și economic. Ea reprezenta un exemplu, un îndemn pentru creștinătatea balcanică, apoi o importantă extindere a frontului de luptă și, nu în ultimul rând, o perturbare serioasă a aprovizionării Capitalei de pe țărmul bosforan. În consecință, sultanul a decis pedepsirea *hainului* Mihai Vodă al Țării Românești, trimițând o oștire impresionantă sub conducerea lui Ferhat Pașa, marele vizir, înlocuit încă înainte de a trece Dunărea, de adversarul său, Sinan Pașa. Bun strateg, Mihai Viteazul a ales drept teren de confruntare, un loc între Giurgiu și București, mai precis Călugăreni, în care adversarii, numeroși, nu-și puteau desfășura forțele. Victo-

(Continuare în pag. a 4-a)

Dr. CONSTANTIN ITTU

1. C.C. Giurescu, *Istoria Românilor*, vol. II, partea I, București, 1940, p. 256. Despre cei care i-au contestat ascendența domnească lui Mihai Viteazul vezi: C. Ittu, *Monahia Teofana sau doamna Tudora mama lui Mihai Viteazul*, în „Telegraful Român”, Anul 148, Nr. 15—16, 15 aprilie 2001, p. 2; republicat în C. Ittu, *Semnale de Telegraf*, Sibiu, 2001, pp. 87—91.

2. A. Oțetea, *Istoria poporului român*, București, 1970, p. 197.

3. Giurescu, op. cit., p. 260.

Asumpțiunea Maicii Domnului*

Începând cu secolul al VI-lea, Biserica Creștină a serbat Adormirea Maicii Domnului la 15 august, o sărbătoare ce a rămas de maximă importanță în ceea ce privește ultimul moment al vieții pământești a Prea Sfintei Fecioare. Împăratul Mauriciu stabilea, printr-un decret imperial, această sărbătoare în ziua de 15 august, dar ea era intrată deja în tradiția Bisericii. Până azi, Biserica Ortodoxă sărbătorește Adormirea Maicii Domnului cu un imn, care este chiar condacul zilei, operă a Sfântului Ioan Damaschin: „Pe Născătoarea de Dumnezeu, ceea ce este în rugăciuni și în folosințe neadormită, nădejdea cea neschimbată, mormântul și moartea nu au ținut-o. Căci ca pe Maica Vieții, la viață a măt-o Cel ce s-a sălășluit în pântecul ei cel pururea fecioresc”. Acest imn reflectă fidel învățătura Bisericii Ortodoxe privind pe Maica Domnului nostru Iisus Hristos.

În iconomia mântuirii, Maica Domnului ocupă un loc central. Întruparea Domnului — care „s-a întrupat de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria s-a făcut om” — e în același timp descoperirea definitivă a lui Dumnezeu și împlinirea desăvârșită a omului, realizarea vocației umane. „Dumnezeu s-a făcut trup, astfel încât omul să poată deveni dumnezeu”, afirmă Sfântul Atanasie al Alexandriei. În Hristos, Dumnezeu se descoperă într-adevăr și real, altfel ar fi rămas inaccesibil, invizibil și incognoscibil. Nimeni nu poate „să vadă fața Sa... și să trăiască” (Ies. 33, 20). Îngerii înșiși își acoperă fața di-

(Continuare în pag. a 3-a)

Protos.

IUVENALIE IONAȘCU

* Este textul unei relațiuni prezentate la Primul Forum Internațional de Mariologie, cu ocazia aniversării a 50 de ani de la anunțarea dogmei Asumpțiunii Maicii Domnului cu trupul la cer, de către Papa Pius al XII-lea. Forumul s-a desfășurat în Ateneul Pontifical Antonianum, la Roma, în zilele 30—31 octombrie 2000.

ASTRA 140 ani — 1861—2001

Despărțământul Miercurea Sibiului — 100 ani

Ioan Droc — protopopul Miercurii

un cleric precucernic și un autentic om de cultură

În anul când se împlinesc 140 de ani de la urzirea Asociațiunii și — binecuvântată coincidență — un secol de la întemeierea Despărțământului din Miercurea Sibiului, se cuvine să ne amintim cu evlavie și recunoștință de cei ce ne-au fost înaintași. Iar localitatea Miercurea, așezare românească datând din preistorie, după cum arată Eugen Străuțiu în recenta sa monografie a localității¹ a dat sau a ocrotit, de-a lungul timpului, câteva nume de mari personalități ale culturii, artei și vieții social-economice românești, între care îi amintim pe:

ILIE MĂCELARIU, întemeietorul primului partid politic românesc din Transilvania (P.N.R.), înființat la Miercurea Sibiului, în martie 1869, și unul dintre fruntașii care au pornit campania pentru constituirea Asociațiunii Transilvane pentru Literatură Română și Cultura Poporului Român (ASTRA) în 1860 și apoi, semnatar al actului de urzire din 1861, alături de Șaguna, Șuluțiu, Rațiu, Cipariu, Barțiu și toți cei 176 de semnatar.

CORNEL MEDREA, artistul cu cea mai bogată operă dintre toți sculptorii români, din lucrările căruia amintim doar două, aflate în județul Sibiu: bustul poetului George Coșbuc, la Sibiu și bustul cărturarului Gheorghe Lazăr, la Avrig.

G-ral VICTOR PRECUP, cel care, împreună cu mitropolitul Nicolae Bălan, a fost însărcinat de ardeleni să transmită guvernului român exilat atunci la Iași, dorința acestora de a se uni cu Țara.

La Miercurea și-a petrecut câțiva ani ai adolescenței publicistul și omul politic VALERIU BRANIȘTE, al cărui părinte, Moise Braniște, a fost aici pretor de plasă.

Și... lista ar putea continua...

În această ilustră galerie trebuie să-l încadrăm și pe protopopul IOAN DROC, pentru toate înfăptuirile sale pe plan bisericesc, cultural și... financiar-bancar.

Ioan Droc s-a născut la Rășinari în anul 1836, dintr-o familie cu frumos și cunoscut nume în zonă, tatăl său fiind preot.

Urmează școala primară la Rășinari, apoi gimnaziul, liceul și teologia la Sibiu. După absolvire, este, la început, numit învățător și catehet la școala confesională din satul natal, iar după primirea tainei preoției, chiar de la mitropolitul Andrei Șaguna, în 1864, este ales protopresbiter și, în anul 1872, se mută la Miercurea Sibiului. Protopopiatul său cuprindea 24 de parohii, cu 26 425 suflete.²

Odată ajuns la Miercurea, preotul Ioan Droc este confruntat cu multe și grele probleme financiare, în primul rând, pentru că se împunea plata tuturor datorilor contractate cu ocazia lucrărilor de ridicare a bisericii ortodoxe din localitate. Contribuie el însuși cu sume destul de mari pentru rezolvarea acestei importante probleme: 500 fl., chiar în 1872 și cu 3 204 fl. în 1898, pentru repararea bisericii.

La îndemnul său, și pentru că avea experiența câștigată la Rășinari ca întemeietor, alături de Visarion Roman, al cooperăției de credit — prima din țară — înființează și la Miercurea o „Casă de păstrare” al cărui președinte este ales și căreia îi alcătuiește Statutele.³

Spirit activ și receptiv la toate evenimentele vremii sale, mai ales la cele legate de soarta neamului românesc, protopopul Ioan Droc și soția sa, Agapia, născută Burbea, fiica unui negustor brașovean, ia act de acțiunile românilor de peste muni și organizează colecte de materiale și bani pentru ajutorarea ostașilor români în timpul Războiului de Independență de la 1877/78.

Dar, remarcăm mai sus, protopopul Droc a fost și un autentic om de cultură. Sub președinția sa a luat ființă, în anul 1901, Despărțământul Miercurea al ASTREI, eveniment care a înviat simțitor viața spirituală a localității și a zonei. Printre alte activități culturale, este de amintit concertul teologilor sibiieni sub bagheta lui Gheorghe Dima, reprezentațiile teatrale și înființarea fanfarei românești din localitate.

Casa familiei Droc este vizitată de personalități de seamă ale culturii românești, între care scriitorul Duiliu Zamfirescu, care îl portrețizează în romanul „Îndreptări”: „De statură mijlocie, cu barba albă, îmbrăcat curat și, mai cu seamă, vorbind limba fără nici-un

(Continuare în pag. a 7-a)

Prof. NICULAE GASTONE
Miercurea Sibiului

Maica Domnului — Maica Vieții

(Urmare din pag. 1)

prin ascultarea ei la Buna-Vestire a devenit „Maica Domnului” și totodată Maica Bisericii și Maica noastră a tuturor.

De la leagănul umil din Betleem și până la Crucea Golgotei, Fecioara Maria a străjuit ca o umbră lângă Fiul ei, ascultându-i cuvintele, împlinindu-le și mijlocind pentru oameni. De la Adormirea ei „cea fără de moarte”, și până la sfârșitul veacurilor Maica Domnului împărătește în ceruri alături de Fiul ei preaiubit și se roagă necontenit pentru întreaga lume. Ea este „caldă folositoare, zid nebuit, izvor de milă și lumii scăpare”, cum o numim atât de frumos în cinstitul ei paralis, ea a devenit prin ascultarea și smerenia ei „roaba Domnului” care a transformat-o apoi după moartea ei în „Împărăteasa cerului și a pământului”, care veghează de atunci în chip spiritual asupra neamului creștinesc.

Ortodoxia ca păstrătoare a credinței celei adevărate și pure are drept tezaur de mare preț între altele și cinstirea Sf. Cruci și a Sf. Fecioare Maria.

Numele ei este cinstit cu sfințenie de către Biserică și este invocat în rugăciune mereu dar mai ales în ceasuri de grea încercare „la toată mahnirea sufletului și la vreme de nevoie”.

Maica Domnului ocrotește Biserica noului Legământ și cu sfințele ei rugăciuni depărtează de la tot sufletul creștinesc care o cinsteste și-i cere ajutorul toată „durerea și înfrigurarea și suspinarea”.

Ea apără în chip minunat bisericile închinatelor ei, sfințele mănăstiri și schituri care o au protectoare și întreaga lume creștină, mai ales cea ortodoxă se simte mângăiată și întărită cu sfințele ei rugăciuni.

Să o cinstim așa cum se cuvine pe Maica Vieții, să căutăm să-i urmăm pilda ei de ascultare, de smerenie și de rugăciune și să ne ostenim și noi întru înfăptuirea binelei în viața noastră pământească.

Cuvintele ei de la Nunta din Cana Galileii „Faceți tot ce vă va spune El” (Ioan 3), adică Fiul Său, să ne fie un memento al întregii noastre vieți. Să împlinim acest cuvânt al Maicii Domnului prin plinirea și lucrarea poruncilor sfinte pe care le avem în sfânta Evanghelie, pentru a putea dobândi și noi mântuirea sufletului și viața de veci.

Să o ferim pe Maica Domnului „cea întru rugăciuni neadormită” și să o lăudăm fără de încetare rugându-o să ne fie caldă folositoare și rugătoare în toate zilele vieții și să ne fie alături în ceasul morții noastre. AMIN.

Arhiepiscopul Victorin Ursache

Încărcat de ani și de daruri, înalt Prea Sfințitul VICTORIN, Arhiepiscopul românilor din America și Canada, a trecut pragul acestei lumi trecătoare, la jumătatea lunii iulie 2001. Dincolo de ocean, departe de Mănăstirea unde-și făcuse făgăduințele și de Bucovina natală, bătrânul Arhiepiscop și-a dat sufletul în mâna lui Dumnezeu după o lungă suferință, pe care a purtat-o cu discreția unui monah autentic. După dorința sa, trupul său a fost adus în țară și a fost îngropat la Mănăstirea Putna, aproape de satul natal. Sâmbătă, 21 iulie 2001, la vremea amiezii, un avion a adus de dincolo de ocean sicriul cu trupul cviosului Arhiepiscop. Pe aeroportul Otopeni, s-a săvârșit Panihida, de către un sobor de preoți și diaconi, în frunte cu P.S. Vincențiu Ploieșteanul, Episcop-vicar patriarhal, P.S. Sebastian Ilfoveanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor și P.S. Gherasim Putneanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților. Însoțit de P.S. Gherasim Putneanul sicriul cu trupul Arhiepiscopului VICTORIN a fost adus la Putna. Duminică, 22 iulie, după săvârșirea Sf. Liturghii, în curtea Mănăstirii s-a săvârșit slujba Prohodului, cu rânduiala înmormântării monahilor. Împreună cu soborul Mănăstirii și al reprezentanților clerului din America și Canada au slujit I.P.S. Iosif, Mitropolitul românilor din Europa, I.P.S. Bartolomeu, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului, I.P.S. Pimen, Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților, P.S. Ioachim, Episcopul Hușilor și P.S. Gherasim Putneanul, Episcop-vicar al Sucevei și Rădăuților. Din Eparhia păstorită de Arhiepiscopul VICTORIN au fost de față Arhim. Casian și Pr. Nicolae Apostola. De asemenea, au fost prezente trei surori ale răposatului, nepoți, rude, consăteni și mulți credincioși. Duioasele cântări de îngropăciune și-au împletit glasul cu picăturile de ploaie, care au căzut într-una (ziarul „Evenimentul de Iași” a publicat a doua zi un articol intitulat „Cercul a plâns la înmormântarea Arhiepiscopului Victorin Ursache”). La sfârșitul slujbei, I.P.S. Pimen a dat citire mesajului trimis de P.F. Părinte TEOCTIST, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. P.S. Ioachim, Episcopul Hușilor, delegatul I.P.S. Mitropolit Daniel, a citit mesajul trimis de I.P.S. iar Arhim. Melchisedec Velnic, Starețul Mănăstirii Putna, a citit mesajul P.S. Casian, Episcopul Dunării de Jos. I.P.S. Bartolomeu al Clujului a rostit un frumos cuvânt de aducere aminte, evocând anii petrecuți împreună cu Arhiepiscopul

Victorin în America, perioadă în care l-a cunoscut ca pe un ierarh cu viață îmbunătățită, luptător pentru canonicitate și pentru păstrarea legăturilor cu Patriarhia Română, într-o perioadă foarte grea. Arhiepiscopul Victorin a fost înmormântat la cimitirul Mănăstirii Putna, așa după cum și-a dorit așa de mult în ultimii ani ai vieții, pentru a aștepta aici „trămbița chemării învierii de apoi” după cum remarcă P.F. TEOCTIST în mesajul său.

Arhiepiscopul VICTORIN s-a născut la 24 iulie 1912 în localitatea Mănăstioara-Siret, județul Suceava. A absolvit Liceul din Siret, apoi Facultatea de Teologie din Cernăuți. A făcut mai târziu studii la Institutul Biblic din Ierusalim. A intrat în rândul călugărilor la Mănăstirea Neamț în 1937, unde a și fost hirotonit diacon, la 20 iulie 1937 și ieromonah la 1 august același an. A fost stareț al Marii Lavre și profesor și director al Seminarului nemțean până în anul 1946. La Neamț a legat prietenie cu monahul Cleopa, devenit mai târziu cunoscutul duhovnic și misionar, care împrumuta în vremea aceea cărți din biblioteca Lavrei. Cu puțin timp înainte de trecerea din această lume a părintelui Cleopa, cei doi prieteni s-au întâlnit la Mănăstirea Sihăstria, cu prilejul sfințirii altarului noii biserici, în 1997. În anii 1946—1956, Victorin Ursache a devenit duhovnicul și prietenul unui alt monah cuvios, Ioan Iacob, care a primit darul Preoției la recomandarea Arhimandritului de atunci VICTORIN. În anul 1946 a fost trimis de către Patriarhul Nicodim ca reprezentant al Patriarhiei Române pe lângă Patriarhia din Ierusalim (1946-1956). Din anul 1956 s-a stabilit în America, unde a fost preot misionar, iar din 1966 episcop (hirotonit la 7 aug. 1966). La 11 iunie 1973 a fost ridicat la rangul de Arhiepiscop. A fost membru al Conferinței Permanente a Episcopilor Ortodocși din America. S-a bucurat de o mare prețuire, mai ales pentru așezarea sa duhovnicească, pentru smerenia și evlavie sa. A fost un misionar neobosit, care a călătorit mult pentru a-L propovădui pe Hristos românilor de dincolo de ocean. După o viață întreagă petrecută într-o smerenie de Pateric, Arhiepiscopul VICTORIN s-a întors acasă și așteaptă în tihna cimitirului de la Putna ziua cea mare a învierii.

Vesnică să fie pomenirea lui!

Protos. TIMOTEI AIOANEI

(Urmare din pag. 1)

ei, nu-i poate potoli setea și nici să-i lege rănile. S-au împlinit atunci cele prezise de dreptul Simeon, la aducerea la templul din Ierusalim, că prin sufletul Mariei va trece sabie (Luca 2, 35). Martoră la răstignirea pe cruce a Fiului ei între doi tâlhari, i-a grăit atunci Iisus, cu cuvintele stihovanei: „Nu te tăngui, maică, văzându-mă spânzurat pe lemn, pe mine Fiul tău și Dumnezeu, cela ce am spânzurat pământul peste ape, că mă voi scula și mă voi preamări...” Ea a ținut să vestească lumii, că-i aparține Lui și-i rămâne devotată, chiar dacă și apostolii l-au părăsit. Și sta Maria la poalele crucii fiului ei (stabat Mater) (Ioan 19, 25). Nici-când n-a suferit o mamă atâtea amaruri, știut fiind că Iisus „nimic nedrept n-a săvârșit” și că „omul acesta — cu adevărat — drept a fost” (Luca 23, 41 și 47). Împreună cu proorocul Ieremia, pare că a grăit ea: „Toți care treceți pe cale, priviți și vedeți de este vreo durere ca durerea mea” (Plâng. 1, 12). Ea n-a bestemat și n-a cerut de la Dumnezeu răzbunare asupra pricinuitoarelor de suferințe. În acele ceasuri triste din viața ei, părea că grăiește ca odinioară în fața ingerului: „Iată roaba Domnului!” (Luca 1, 38).

Văzând Iisus la poala crucii pe maică-sa și pe ucenicul pe care îl iubea, a zis maicii sale: „Femeie, iată fiul tău! Apoi a zis ucenicului: iată mama ta! Și din ceasul acela ucenicul a luat-o în casa sa” (Ioan 19, 26—27).

Prea Sfânta Fecioară Maria a fost de față pe Muntele Măslinilor, când Fiul ei s-a ridicat la tronul ceresc, la Tatăl, de unde venise. După înălțarea lui Iisus la cer, Prea Sfânta Fecioară Maria, împreună cu femeile mironosete și cu sfinții apostoli au stăruit în rugăciune, așteptând împlinirea făgăduinței date de Iisus, că se vor boteza cu Duhul

Simfămintele cucernice la Sf. Maria Mare

Sfânt, nu peste multe zile (Fapte 1, 5). Aceasta s-a întâmplat în ziua Cincizecimii.

De acum înainte, Sfânta Scriptură nu ne mai oferă informații asupra vieții și faptelor Maicii Domnului. Tradiția însă ne spune despre soborul apostolilor, la care prin aruncare de sorți s-a stabilit pentru fiecare apostol, în ce țară să meargă și la care popoare să propovăduiască Evanghelia. La acest sobor a participat și Maica Domnului, căreia — prin tragere la sorți — i-a revenit să meargă pe muntele Athos (A. Cosma, Sfântul Munte, însemnări de călătorie, ed. Cartea Românească, București, p. 4). Pentru început, ea a rămas la Ierusalim, fiind alături de cei suferinzi și întristați, de cei năpăstuiți și slabi, întărindu-i și mângându-i și mai ales rugându-se pentru turma cuvântătoare a Păstorului celui bun.

Maica Domnului, împreună cu ap. Ioan, voind să meargă cu corabia, în Cipru, la episcopul Lazăr, cel a patra zi înviat, o furtună năpraznică i-a dus departe, la țărmul peninsulei Calcidice. Acolo, la poalele muntelui Ascalon (Athonul), toată populația era păgână. Prin serviciile oferite locuitorii peninsulei au fost aduși la cunoștința Evangheliei și au fost botezați. Maica Domnului le-a rămas apărătoare și fierbinte mijlocitoare către Dumnezeu. Despre toate acestea l-a încunostințat ea pe sf. Lazăr, petrecând mai mulți ani în Cipru, după care, împreună cu sf. ap. Ioan, s-au întors la Ierusalim. Prea Sfânta Fecioară Maria a rămas a fi patroana Sfântului Munte Athos. Chipul ei este reprezentat pe sigiliul Republicii Muntelui Athos (A. Cosma, op. cit., p. 13).

Depășind vârsta de 60 de ani, unica dorință a Maicii

Domnului i-a fost să fie luată de Fiul ei, întru împărăția sa. În continuare, ea a cutreierat multe locuri, învățând mulțimile, mângându-le și binecuvântându-le, spre a rămâne apoi cu icoana ei sfântă în suflete.

Dacă viața Maicii Domnului a fost sfântă, moartea ei a fost o adormire lină. Binevestitorul arhanghel Gavriil i-a vestit timpul când va fi chemată la ceruri de către Fiul ei și Dumnezeu nostru și anume, cu trei zile înainte. Prin chemare dumnezeiască, apostolii, de la margini, s-au adunat în satul Ghetisimani, la casa sfântului ap. Ioan, unde era Maica Domnului, ca să fie de față, la plecarea ei. Și de această dată, ca și la arătarea Domnului Hristos înaintea ucenicilor după învierea sa, numai ap. Toma lipsea, aflându-se departe spre Răsărit, în ținuturile Indului. În prezența sfinților apostoli, într-o lumină plăcută, sufletul Maicii Domnului s-a despărțit de trup, prin adormire lină, spre a se ridica în împărăția cerească. Precuratul trup al Maicii Domnului a fost așezat într-un mormânt nou, săpat în stâncă, acoperit fiind cu o lespede de piatră.

După trei zile, a sosit și ap. Toma care nu s-a învrednicit a fi de față la adormirea Maicii Domnului. Stăruitor și cu lacrimi s-a rugat să fie dată la o parte piatra de pe ușa mormântului, spre a i se închina măcar cinstului ei trup. Dată fiind la o parte lespede de pe ușa mormântului, au găsit mormântul gol, dar cu negrăită mireasmă. Trupul ei cel muritor se îmbrăcase întru nemurie (cf. I Cor. 15, 53) și se înălțase la cer. De abia atunci s-a înțeles, că Domnul Hristos l-a ales pe Toma cel îndoielnic, pentru ca prin el să se încredințeze toți, că Maica Domnului s-a

înălțat și cu trupul său în împărăția iubitului ei Fiul. Este fapt știut, că o tradiție mai veche îi atribuie țării noastre, România, frumosul titlu de „Grădina Maicii Domnului”. În seriile liniștite din postul Adormirii Maicii Domnului, de la bisericile de pe culmile așezărilor rurale, după vechernea, răsună versurile închinatelor Prea Sfintei Fecioare Maria. Cu aceste versuri în preajma Sfintei Marii, pelerinii pornesc spre mănăstiri, mai ales spre cele cu hramul Adormirii Maicii Domnului. Multe dintre cele mai vechi și mai de seamă mănăstiri din țara noastră, au locașuri de închinare cu hramul Adormirii Maicii Domnului. Între acestea, sunt mănăstirile: Tismana, Curtea de Argeș, Govora, Bistrița (jud. Vâlcea), Bistrița (jud. Neamț), Putna, Humor, Văratec, Nicola, Moisei, Rohia, Hodoș-Bodrog, Izbuca. Mănăstirile: Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus și Râmăreț au și acest hram (M. Vlășie, Drumuri spre mănăstiri, ed. III, Bacău, 1997). Și catedrala din Cluj-Napoca are acest hram. Pe peretele ei din interior, deasupra intrării, este icoana Adormirii Maicii Domnului. La Moisei este conservată icoana Adormirii Maicii Domnului, realizată de un zugrav maramureșan, din prima jumătate a sec. al XVII-lea. Pictura a fost efectuată într-un cadru sculptat, cu elemente împrumutate din sculptura Renașterii. În fundalul acestei icoane, apare cetatea Ierusalimului, înconjurată cu ziduri și bastioane, asemănător localităților întărite din Transilvania (M. Porumb, Icoane din Maramureș, Cluj-Napoca, 1975, p. 10—11, planșa 10).

Cuvine-se ca, împreună cu troparul sărbătorii, să i ne adresăm Maicii Domnului: „Întru nașterea fecioarei ai păzit, întru adormire lumea nu ai părăsit, de Dumnezeu Născătoare. Mutate-ai la viață, fiind Maica Vieții și pentru rugăciunile tale, mântuiești din moarte sufletele noastre”.

Incepând cu data de 1 ianuarie 1898 Miron Elie Cristea a fost numit în funcția de director al ziarului *Telegraful Român*, organul de presă al Mitropoliei Ortodoxe a Ardealului. Orto-de tre ani, cât a stat în fruntea *Telegrafului Român* a semănat multe îndemnuri, ducând multe și răsunătoare campanii pentru apărarea Bisericii și a Neamului, pentru plivirea *buruienilor ce inundau ici-colea sulietul românesc*. Încă din perioada studiilor universitare de la Budapesta, s-a dovedit a fi unul dintre cei mai activi colaboratori ai ziarului, dovădindu-și nu numai talentul de gazetar, ci și spiritul său treaz la toate marile probleme ale neamului din care făcea parte. Toate articolele sale se distingeau prin judecățile și aprecierile clare și ferme, prin spiritul de observație deosebit de ascuțit, prin deosebita curajoasă, mai ales atunci când era vorba despre problemele transilvăneni, sau la Biserica Ortodoxă din Transilvania.

În chiar primul articol scris

în noua sa calitate, intitulat 1898, el scria: *Ceriale devenit tot mai înourat, ba în anul trecut norii s-au chiar înnegrit*. Aici se referă la situația românilor colonizatori care nu au putut fi deznationalizați, cu toate încercările repetate făcute de stăpânitorii austrieci. Tot aici formula concluzia că și încercările ungarilor de deznationalizare a românilor vor fi sortite eșecului, dacă și românii vor ști, bineînțeles, să opună un zid de rezistență și de apărare. În concepția lui Miron Elie Cristea zidul național este conștiința așezată. În materialul intitulat *Politică de pe amvon*, consideră că un preot trebuie să spună și să propovăduiască numai Evanghelia lui Dumnezeu și nimic altceva, cu atât mai puțin unele afirmații cu tentă politică.

Dovedind curaj și combativitate, el răspunde prompt și hotărât tuturor atacurilor presei maghiare îndreptate împotriva românilor, ca și tuturor încercărilor de deznationalizare ce s-au intensificat în timpul guvernării contelui Tisza

Miron Cristea — redactor la Telegraful Român

Koloman. În altă parte, ia în derădere grandioșii caracteristici prodromici unguri, care de-a lungul istoriei au vrut tot timpul să fie mai mult decât ceea ce sunt. Viitorul Patriarh ironizează afirmația lui Horvath Istvan, care pleda pentru o teorie utopică potrivit căreia Adam și Eva ar fi fost de origine maghiară, și că în rai ar fi vorbit limba acestora. De asemenea, Cristea scrie în ajutorul preoților pentru întregirea veniturilor acestora, declarându-se împotriva tuturor persoanelor corupte, pentru a fi demascate și pedepsite.

Miron Elie Cristea, ca un bun știutor al iconografiei orientale, a luat poziție față de producțiile ieșite din atelierul de pictură de la mănăstirea greco-catolică din Nicula, de lângă Gherla. El acuza pe acei pictori care fac cutare sfânt chiar cu mai multe degete la o mână decât indică anatomia că posedă omul normal.

Nu puteau să-i scape a-

tenției sale nici marile serbări organizate la Sibiu și Râșinari, cu prilejul împlinirii unui sfert de veac de la moartea marelui mitropolit Andrei Șaguna. În paginile *Telegrafului Român* acest eveniment este prezentat pe larg, însuși Cristea aducând laudă celui care a fost mitropolitul Transilvaniei, Andrei Șaguna. El spune că în jurul acestui mormânt sunt înrunțite inimile românilor ortodocși care n-au știut încă ridica monument vrednic acestui nemuritoriu metropolit, dar care în inimile lor au făcut altar și aici aduc jertfă și se roagă pentru vecinica odihnă a arhierului, care în viață a umblat pe căile domnului. Viitorul Patriarh evocă și personalitatea celui care i-a fost povățuitor și al cărui nume de călugărie l-a preluat și el, mitropolitul Miron Romanul.

Aceiași teme variate, cât și modul profund de abordare a lor, se regăsesc și în materialele publicate de

Cristea în anul 1899.

Semnează un material dedicat lui Eminescu, în care acesta își exprima dorința de a nu avea sicriu bogat. Cristea se adresează cu îndemnuri către preoții, zicând: *Venim deci a apela pe calea aceasta la preșimul de datoriță al preșimii noastre și să caute a-și procura în original actele privitoare la calificațiunea personală*. Prin alte materiale, viitorul Patriarh face îndemnuri de Anul Nou, evocând pe țărănul român, care este legat de glia strămoșească, vorbește despre mitropolitul Ioan Mețianu, are și cuvânt pastoral la diferite praznice mari, vorbește despre conferințele învățătoresc, în care el însuși a fost implicat în mod direct.

Al treilea an al colaborării lui Cristea cu prestigioasa publicație ardeleană este presărat de aceleași variate și profunde teme pe care viitorul mare prelat al Bisericii Ortodoxe Române le aduce în discuție. Referitor la discipolul în biserică spune că *cele mai mari fapte crestare de istorie nu s-au făcut în virtutea vreunei legi, ci s-au făcut de oa-*

*meni stăpâniți de focul sacru al împlinirii datorinței pentru binele datorit. O problemă care l-a preocupat în mod deosebit a fost aceea a catehizării tineretului, fiind de părere că mai ales atunci suntem să o facem această, când avem înaintea noastră junimea care studiază la școlile străine; de creșterea religioasă a acesteia avem grijă datorința să ne îngrijim. De asemenea, Cristea publică materiale din care rezultă clar că el lupta împotriva vrăjmașilor Bisericii, a corupției, luptă în interesul adevărului, având un articol intitulat *Mortalitatea copiii*, în care arată că sistemul sănătății era slab în țară. Vorbește despre emigrarea țărănilor români peste hotare. O altă problemă abordată de el este aceea a școlilor naționale, ca să luăm măsuri serioase de apărare e bine să cunoaștem chestiunea școlilor în toate amănuntele și să ni se arate nouă ce să o vindecăm până ce nu e târziu.*

FLORIN BENGHEAN,
Facultatea de Teologie
Andrei Șaguna, Sibiu
Master

(Urmare din pag. 1)

Dumnezeu, pentru lumina Sa neapropiată. Sfântul Isaac de Ninive spune că nici o ființă creată, nici chiar îngerii, nu pot vedea dumnezeirea, fără numai prin intermediul trupului lui Hristos: „în viața fericită din ceruri ceea ce vor vedea sfinții va fi Hristos. Și Sfântul Grigorie de Nazianz zice că și piatra în spatele căreia s-a ascuns Moise ca să-L vadă pe Dumnezeu era trupul lui Hristos”. Astfel, trupul uman devine, în Hristos, nu doar locașul dumnezeirii, ci într-adevăr și în mod real Dumnezeu. Acest trup al lui Hristos este într-adevăr și în mod real trupul Fecioarei Maria. Acest trup și acest sânge omenesc al Fecioarei, în care s-a îmbrăcat Dumnezeu, îl revelează întregii creații. „Doar prin intermediul Fecioarei Dumnezeu a venit în mijlocul nostru... ni s-a făcut văzut... în timp ce înviziibil”. Dar, ca trupul omenesc să poată fi demn pentru ca Dumnezeu să se întrupeze și să-i dea posibilitatea să se arate creației, ea trebuia să fie într-tot-sfântă, lipsită de cea mai mică umbră de păcat și să strălucească de frumusețe.

Născută din Ioachim și din Ana, bătrâni și sterpi, au zămislit-o prin binecuvântarea lui Dumnezeu; ea, după învățătura Bisericii Ortodoxe, a fost supusă legilor stricte și morții, ca urmări ale păcatului strămoșesc — căci, cum zice Sfântul Grigorie Palama, doar Hristos, care n-a fost născut din sămânță bărbătească, n-a fost supus consecințelor căderii —, dar n-a avut asupra sa greutatea păcatelor strămoșilor săi, de vreme ce era descendentă dintr-o mare familie de sfinți, a căror origine se ridică până la David și Avraam, până la „Noe... Enoh... Set, Adam... Dumnezeu” (Lc. 3, 36, 38). Salutul: „Plină de har” al îngerului era adresat, pentru prima dată după cădere unei ființe umane, căci pentru prima dată s-a arătat pe pământ o ființă umană într-un tot sfânt, lipsită de tot păcatul, demnă să guste bucuria raiului. Prea

Sfânta Fecioară, după cuvintele Sfântului Nicolae Cabasila⁶, a arătat omul așa cum era în rai și cum ar fi trebuit să fie.

Cu al său „fie”, Prea Sfânta Fecioară a conlucrat cu Dumnezeu la opera de mântuire a omului. Căci Dumnezeu n-a călcat drepturile nimănui. „A fost nevoie, prin urmare, de conlucrarea lui Dumnezeu și a omului și legământul, într-o singură persoană, dintre cele două firi, așa încât pentru una a fost posibil să lupte, iar cealaltă să fie în măsură să biruiască. Și aceasta s-a întâmplat: Dumnezeu și-a însușit cauza omului, întrucât om; e și omul, lipsit de păcat, a biruit asupra păcatului, întrucât era Dumnezeu”. Și Maica Fecioară, prin acordul său dat lui Dumnezeu, pentru prima dată, a ajutat pe Dumnezeu să împlinească mântuirea lumii. Sfânta Scriptură ne învață că Dumnezeu a creat lumea pentru comuniunea cu El, adică pentru Biserica, trupul Fiului Său veșnic. Cu alte cuvinte, lumea a fost creată în vederea lui Hristos. În această economie, Maica Domnului are un rol fundamental. Maria a îndreptat ceea ce a stricat Eva: l-a descoperit pe om așa cum a fost creat, în toată frumusețea și în toată splendoarea sa originară; simplă ființă umană, cufundată ea însăși în condițiile create de păcatul strămoșesc, a fost în stare să ducă la împlinire scopul pentru care omul fusese creat „la început”, adică să devină calea prin care Dumnezeu și-a făcut intrarea în propria-și lume de persoană, lucrând ca Dumnezeu-om în istoria omenilor și astfel să-i mântuiască, adică să-i îndumnezeiască, pe oameni.

Așadar, e clar că locul Maicii Domnului e cu totul particular, fiind prima dintre creaturi a căreia i s-a manifestat „Cincizecimea”, în clipa Bunei Vestiri. Și continuă să fie pentru noi izvor de har și deci de binecuvântare, așa cum a fost pentru Hristos izvor de omenitate.

În toate acestea, Biserica Ortodoxă este aproximativ

Asumpțiunea Maicii Domnului

aproape de cea Catolică. Sunt însă unele dogme existente în teologia catolică ce n-ar putea fi niciodată acceptate în ortodoxie. Tema noastră privește doar pe cea a Nevoitiei. Dar și aici e necesar de unele precizări.

Când în 1950, Pius al XII-lea proclama Constituția Apostolică *Munificentissimus Deus*, s-a cerut și părerea teologilor ortodocși ruși de la Paris. Și ei s-au mulțumit să trimită xerocopia *Sinaxar-ului* zilei de 15 august din Minei.

Sinaxar-ului zilei Adormirii Maicii Domnului, operă a Sfântului Ioan Damaschin, exprimă de fapt credința Bisericii Ortodoxe. Și, în ce privește acest lucru, învățătura Bisericii Ortodoxe este destul de apropiată de ceea ce mărturisesc catolicii. E ceea ce mărturisesc Sfinții Părinți ai Bisericii, cei care au exprimat tradiția orală a vremii lor, ca și date transmise de diverse scrieri apocrif.

Iată ce spune textul *Sinaxar-ului*:

„Iar Apostolii, sosind la satul Ghetsimani, au așezat acel de viață înepător trup în mormânt, și au stat trei zile lângă dansul, auzind neîncetat glasuri înzestrate. Și de vreme ce, după dumnezeiască rânduială, a lipsit unul din Apostoli, adică Toma, care nu s-a aflat la preamărita îngropare, ci sosind cu trei zile mai pe urmă, era măhnit foarte și întristat, că nu se învrednicise să vadă și el ca și ceilalți Apostoli trupul; și au deschis cu socoteală mormântul pentru dansul ca să se închine și el acelui preasfânt și precurat locaș, adică trupul Născătoarei de Dumnezeu. Și dacă a văzut s-a minunat că a aflat mormântul fără de sfântul trup, și era numai giulgiul, care rămăsese mângâiere Apostolilor și tuturor credincioșilor, și mărturie nemincinoasă a mutării Născătoarei de Dumnezeu. Că și până astăzi mormântul cel cioplit în piatră, așa se vede desșert de trup și este cinstit cu închinăciune, într-o mărirea și cinstea preabine-

cuvântatei măritei stăpânei noastre, de Dumnezeu Născătoarei și pururea Fecioarei Maria”⁸.

Cum se poate observa, învățătura Bisericii Ortodoxe asupra acestui aspect n-ar crea dificultăți pentru a fi acceptată de către catolici. Atunci, ce ne împiedică să fim de acord?

În primul rând, foarte importantă este înțelegerea a ceea ce se numește dogmă. După teologia dogmatică a Bisericii Ortodoxe, o dogmă e un adevăr de credință, necesar pentru mântuire, de necuprins pentru rațiune, cu fundament explicat în Sfânta Scriptură, exprimată și formulată de către Biserică.

În ceea ce privește dogma Asumpțiunii Maicii Domnului, apar două dificultăți: una de fond și alta de substanță.

Prima dintre ele constă în faptul că Biserica Catolică, prin papa, a formulat dogme fără consensul întregii Biserici a lui Hristos. Puterea de a stabili și formula învățătura Bisericii aparținut dintotdeauna Sinodului Ecumenic, așadar ea de competența *patriarhiei de conștințe*. Doar atunci când și ceilalți patru patriarhi ai scaunelor apostolice ar fi acceptat noua dogmă, ea ar fi devenit normativă pentru întreaga Biserică. Cu acest gest, patriarhul Romei a ofensat pe ceilalți patriarhi, emițând noi definiții dogmatice.

A doua constă în faptul că despre asumpțiunea (ridicarea) Maicii Domnului la cer Sfânta Scriptură nu zice nimic. Tradiția antică mărturisește acest adevăr de credință: de aceea, afirmația că Maica Domnului a fost ridicată cu trupul și cu sufletul la cer rămâne doar un adevăr de credință, pe care Biserica l-a mărturisit dintotdeauna, dar nu poate fi considerată o dogmă.

Acestea sunt dificultățile ce privesc dogma formulată și afirmată de Papa al XII-lea, în 1950. Sunt așadar dificultăți ce nu privesc atît esența învățăturii Bisericii, ci aspecte în parte formale și de metodologie teologică. Și e important

că Biserica Catolică propune într-o astfel de întâlnire, într-un Forum Internațional, o astfel de temă. Cred că dialogul ar putea să clarifice și să depășească dificultățile care până acum persistă și care continuă să dividă comunitățile noastre. Prima dificultate enunțată de mine se leagă organic de funcțiunea pe care episcopul Romei o are în teologia catolică. A doua sper că va putea fi depășită de o comisie mixtă, care să stabilească o definiție a ceea ce reprezintă o dogmă în Biserică și cine o poate enunța. Deocamdată episcopul Romei abuzează de putere, punându-se deasupra Bisericii însăși.

De aceea, în ceea ce privește Asumpțiunea sau Adormirea Maicii Domnului, cele două Biserici mărturisesc aceeași credință, care e credința Bisericii creștine dintotdeauna. Și mă bucur că o astfel de temă, care mi-a fost încredințată, se raportează tocmai la „întâlnire”: în credință, cele două Biserici se întâlnesc; în for-

mularea credinței, cele două Biserici au încă drum de făcut în dialogul lor.

1. Sf. Grigorie de Nazianz, *Or.* 37, II, PG 36, 324A; *Or.* 45, 7, PG 36, 632B.

2. *Or.* 32, 8, PG 36, 320BC; și Sfântul Diadoh al Foticeei, *Visio* 21, 24, *Oeuvres Spirituelles*, SC 5 bis, Paris 1966, pp. 175—176;

3. Sf. Grigorie Palama, *Omilie la Adormirea Fecioarei*, Hierosolyma 1857, p. 210.

4. Cf. Panaghiotis Nellas, *De la Mère de Dieu*, in *Contacts* 164 (1993), pp. 251—264; ed. it., *Madre di Dio*, *Monastero di Verbo*, Ed. Qiqajon, Dimora di Bose, 1994, p. 7.

5. *Omilie la Buna Vestire*, in cit., p. 73.

6. He Theométor. *Treis theomatorikies homilies*, Atena 1968, p. 104.

7. Nicolae Cabasila, *La vie en Jésus-Christ*, Chêvetogne 1960, p. 37.

8. *Sinaxar*; întru această lună, în ziua a cincizecincea, cinstita Adormirea a Preasfintei Stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu și pururea Fecioarei Maria, în Mineiul pe luna August, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București 1989, pp. 165—166.

† Pr. Ioan Buta

Sâmbătă, 11 august a.c., a trecut la cele veșnice, după o grea suferință, cel ce a fost preotul IOAN BUTA.

Adormitul în Domnul s-a născut la 24 iulie 1922 în localitatea Predeluț, jud. Brașov în familia lui Nicolae și Maria Buta, credincioși ortodocși.

Școala elementară a urmat-o în comuna natală, după care pașii vieții l-au condus, atras în permanență de slujirea preoțească, spre Școala de cântăreți „Dimitrie Cunțan” din Sibiu, Seminarul Monahal Superior din Mănăstirea Neamț și Institutul Teologic Universitar din Sibiu.

Se căsătorește în anul 1963, Dumnezeu binecuvântând această familie prin nașterea celor doi copii, Ioan-Eugen și Nicolae-Marcel.

În cursul vieții a slujit la mai multe biserici și mănăstiri, fiind preocupat de fiecare dată de împlinirea datoriei preoțești cu conștiința dreaptă și veșnic trează, fapt reliefat de numeroase realizări pastoral-administrative.

Înzestrat de Dumnezeu cu darurile dreptății, sincerității și cu un autentic simț literar s-a desăvârșit printr-o activitate intelectuală continuă, concretizată prin tipărirea și apariția de cărți și articole cu conținut teologic-literar.

Slujba înmormântării a avut loc în ziua de 14 august a.c., în ajunul Adormirii Maicii Domnului, în biserică din incinta Mănăstirii Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, fiind condus de către P. Cuv. Arhim. Ilarion Urs, starețul mănăstirii, înconjurat de un sobor de preoți și de numeroși credincioși.

După cuvintele de mângâiere adresate asistenței, de către mai mulți preoți, inșurul lui Dumnezeu prin neînșurul purtat pe umerii celor preoți a făcut înșurul Bisericii din incinta mănăstirii în umetul ploilor, după care a fost depus în cimitirul mănăstirii.

Familia a oferit după aceea o masă de pomană, la care au luat parte toți cei prezenți la slujba înmormântării, în incinta mănăstirii.

Fie ca Bunul Dumnezeu să-i facă parte de odihnă veșnică în Împărăția Sa.

În veci pomenirea lui!

Pr. paroh ACHIM BĂCILA

Arhimandritul Chiriac Râmniceanu

— Duhovnicul lui Tudor Vladimirescu —

Documentele privind viața și activitatea lui Tudor Vladimirescu — de la moartea căruia se împlinesc 180 de ani — menționează și unele personalități bisericesti, care i-au marcat desigur evoluția vieții sale spirituale, și chiar patriotice. Se știe că învăță să citească de la preotul Pavel Ciuhoiu; în 1812 intră în strânse legături cu monahii de la Tismana; în 1816, fiind la tratament în Mehadia, ia legătura cu protopopul Stoica Nicolae care îl ținea la curent cu publicațiile vremii și îi împrumută Istoria Românească să o citească; la 19 septembrie 1817 depune chezașie la „canțilăria cinstirii Hatmăniului” pentru protopopul Dinică Nigomireanu, un cunoscut al său din județul Mehedinți; într-un Pomelnic păstrat pe un Penticostar donat la 27 februarie 1819 bisericii din Cloșani, dintre cele șaptesprezece nume, șase sunt de monahi; în timpul Revoluției, ajungând cu oastea la Slatina, este întâmpinat de protopopul județului, care se plânge că arnăuții i-au jefuit catedrala. Identificați, făptașii erau bulucbașii Iova și Hristea care plătesc fața lor cu capul, iar Tudor, sărutând mâna protopopului, îi înmânează sfintele vase și odoarele bisericii. După intrarea în București — potrivit relatărilor profesorului

lui francez F.G. Laurençon, „ofițerii lui Tudor, urmați de preoți, au străbătut întreg orașul”.

Cea mai cunoscută personalitate a clerului, în casa căruia se adăpostea Tudor când mergea la București, este însă arhimandritul Ilarion, viitorul episcop al Argeșului (1820—1821), pe care îl considera „omul cel mai apropiat, mai înțelept în sfaturi și mai curat sufletește”; el i-a fost grămătic și consilier în timpul insurecției, iar la 8 mai 1821 oficiază o slujbă religioasă în Mănăstirea Cotroceni, când probabil l-a uns domn, potrivit relatărilor unui martor ocular, Ioan Petrescu din Cărbunestii-Gorj, stegar din oastea pandurului.

De asemenea, mai sunt menționați și alții, ca: diaconul Gheorghe Lazăr care include cursurile de la „Sfântul Sava” și se atașează lui Tudor, devenind unul dintre principalii sfetnici militari; arhim. Teodosie Bistrițeanu, condamnat ca „rebelist”; preotul Ilie de la Mănăstirea Butoi, care împreună cu episcopul Ilarion au oficiat noaptea slujba de înmormântare dupăuciderea pandurului, iar preotul Vasile, participant

la Revoluție, avea să plătească pentru jafurile comise de unii localnici asupra bunurilor Mănăstirii Râncăcioulu.

Dacă despre acești clerici, apropiați ai lui Tudor Vladimirescu, s-a scris mai mult sau mai puțin, istoriografia noastră a ignorat total pe cel care i-a fost părinte spiritual, anume arhim. Chiriac Râmniceanu care, într-o însemnare referitoare la Tudor, precizează că: „Acestui boier i-am fost duhovnic”, iar pandurul din Cerneț va fi ingenunchiat de multe ori sub epitrahilul său, mărturisindu-și frământările și zbuciumul sufletească, păstrând legătura timp de un deceniu, deși documentele confirmă înțelnirea lor numai la începutul și sfârșitul acestei perioade, adică anii 1812—1813 și 1821. Întrucât multe dintre informații aparțin anilor 1823—1827, când era prea riscant a recunoaște contribuția adusă la „rebelia” care a „provocat mare tulburare în toată Țara Românească, și jafuri și morți, asemenea și în alte țări, după cum știu toți, adică mare amestecare și peristastie ale vremii”, credem că autorul nu consemnează o serie de fapte care îl pri-

vesc personal.

Dar, cine este arhimandritul Chiriac Râmniceanu? Originar din Râmnicu Vâlcea, era fiul lui Petru Țarvelea din Tg. Jiu, comerciant de bogasii la prăvăliile din Craiova, care s-a căsătorit la Râmnic cu Maria, fiica preotului Ghinea, nepot al Sfântului Antonie de la Iezerul. La botez, primește numele Constantin; a deprins „citirea” în casa părintească, apoi „în copilăria vârstei de 10 ani” a fost dat la Școala din Mănăstirea Bistrița, spre „învățarea cărții și a bunelor năravuri”. Egumen era arhim. Nectarie (1787—1795), fiind „întâiul chivernisitor al meu și rudenie”, cum mărturisește mai târziu ucenicului. Încredințat ieromonahului Panteleimon, eclesiarhul Mănăstirii, „după igumenul, al doilea”, tânărul Constantin, „în vremea învățaturii, slujba la slujba stranei” și deprinde alte învățături, timp de șapte ani.

Scos din egumenie, arhim. Nectarie devine „epistat” al metocului mitropolitului Goranul — peste Olt de Râmnicu Vâlcea — fiind urmat și de Constantin, făcând aici ascultare trei ani; apoi este trimis la Mi-

tropolia din București, „spre mai buna pedeapsă învățaturii”.

După ce învață „puține cântări bisericesti”, la 17 ianuarie 1800, Constantin pleacă la Mănăstirea Cernica, împreună cu fratele său Ioan — care ulterior va renunța la pasul făcut. Acolo, „cinstitul bătrân Gheorghe, adevăratul calogheros”, îi primește în obștea cernicană, formată din monahi români, dar și „greci, sârbi, ungureni, încă și din alte limbi ce se boteza, turci, ovrei”. Chiar din primul an de mănăstire, fratele Constantin copiază un *Miscelaneu religios*, la finele căruia semnează: „Constandin fratele, din sfânta opște Cernica 1801, ghenar 18”. După aceea, împreună cu starețul Iachint copiază un manuscris de *Cântări bisericesti și tipic*, iar cu monahul Teofil, arhim. Grigorie Râmniceanu și ierodiaconul Ioanichie, contribuie la redactarea unui *Miscelaneu teologic*. În 1802, cu același Teofil, colaborează la transcrierea unui volum de *Cuvinte ale Sfântului Simeon Noul Teolog*.

Împlinind doi ani și jumătate „în sfânta ascultare”, fratele Constantin este

călugărit sub numele de Chiril monahul; la ceremonie, participă și tatăl său Petru care, impresionat de momentul solemn, s-a hotărât să rămână definitiv în mănăstire, devenind Panteleimon monahul. În anul 1804, Chiril este hirotonit ierodiacon de episcopul Iosif al Argeșului, despre care zice că era „niamu meu”. Din această perioadă se păstrează un *Ceaslov*, „care cuprinde înșur șapte laude, așezate într-un chip la anul de la Hristos 1805, maiu. Chirill ierodiaconul”.

„Auzind și dorind de pustietate, și auzind eu de sfântul Schit Iezerul că este la adâncă pustie, și iaste făcut de un strămoș al nostru, spunându-mi tatăl meu, am dorit a ieși din obște, pentru liniștire”, consemna mai târziu ierodiaconul Chiril. Astfel că, în 1806 se îndreaptă spre Iezerul. Acolo întâlnește pe vestitul ieroschimonah Ștefan, duhovnicul „episcopului Iosif al Argeșului și altor ipochimene, fiind bun și cu cuvioșie”, de la care află că Sfântul Antonie are viața scrisă de ucenicii săi. Ca urmare, face ample investigații prin saatele din jur, reușind să o descopere, împreună cu Pomelnicul Schitului, la o

(Continuare în pag. a 5-a)

Arhim. VENIAMIN MICLE

(Urmare din pag. 1)

ria de la Călugăreni, din vara lui 1595, a demonstrat că turcii au pierdut o bătălie, dar încă nu și războiul, căci aceștia au transformat țara în ruină și au ținut-o așa până toamna, cât Mihai Viteazul, cu sprijin ardelenesc, i-a aruncat peste Dunăre. De altfel, în toul ofensivei antiotomane, Mihai Viteazul și-a adăpostit familia în cetatea Sibului (1595).

Luptele din 1596 i-au arătat domnitorului român că fără o temeinică pregătire diplomatică și fără o sponsorizare serioasă din partea suveranilor creștini, campania anti-otomană devenea din ce în ce mai dificilă. În consecință, el s-a dus în Transilvania pentru a discuta cu nehotărâtul Sigismund Báthory — despre care, Mihai însuși, a afirmat că *nu știa nici ce face, nici ce vrea* — iar rezultatul pozitiv a fost unul de natură religioasă, nu politică. S-a permis ridicarea unei biserici la Alba Iulia, *extra muros*, pentru vlădica ortodox Ioan, care avea sub ascultare sa — potrivit unui act al lui Sigismund, din 1595 — *toate bisericile românești din Ardeal și părțile ungherești, afară de acele biserici peste care, cu învoirea noastră, păstorește vlădica Spiridon, care este și dânsul român*. Anul 1597 a adus pacea cu imperiul Semilunei, dar Mihai Viteazul și-a dat seama că aceasta este doar un *respiro*, motiv pentru care a (re)început tratativele cu imperialii. De altfel, la scurtă vreme după încheierea tratatului cu aceștia, războiul cu turcii era reaprins.

Între timp, în Ardeal, Sigismund a renunțat la domnie în favoarea imperialilor, a revenit și a renunțat a doua oară, de data aceasta în favoarea vărului său, cardinalul Andrei Báthory, folo-polon, ca și Ieremia Movilă, ajuns la domnie în Moldova cu sprijin polonez. Or, Polonia și Moldova erau în relații excelente cu turcii, iar de la noul principe al Ardealului se aștepta o atitudine politică asemănătoare. De altfel, fostul cardinal dorea să-l vadă pe Mihai alungat din domnie, dorință ce nu concorda cu cea a imperialilor. Văzându-se amenințat să fie scos din propria sa țară, viteazul domn se pregătește să-l atace el pe adversar. Mihai Viteazul declanșează campania din Transilvania, iar ea formează unul din marile titluri de glorie ale eroului, putând servi ca model de acțiune militară și politică.

Atunci când Andrei Báthory, ajuns principe al Transilvaniei, amenința să spargă frontul creștin antiotoman al celor trei Țări Românești, judele regal Albert Huet din Sibiu — participant la victoria lui Mihai de la Giurgiu, în fruntea unui detașament din propriul oraș — îi scrie lui Mihai Viteazul, sătuindu-l să grăbească intrarea în principat (1599). Expediția acestuia în Ardeal, ce va fi încununată cu intrarea triumfală în Alba Iulia, avea să pună la grea încercare abilitatea politică a *magistratului* sibiian. Andrei Báthory și-a concentrat armata lângă Sibiu pentru a stăvili ofensiva domnului muntean. La 25 octombrie 1599, Mihai Viteazul efectua la Tâlmăciu joncțiunea cu corpul de oaste condus de Radu Buzescu, ce urcase prin defileul Oltului, stabilindu-și cartierul general la Veștem. Aici îi primește pe conducătorii cetății Sibului, domnul dând dovadă de înțelegere și asigurându-i de bunele sale intenții: *Văd că voi vă temeți și de mine și de principalele vostru, desigur nu fără pricină. Mă mulțumesc cu făgăduielile voastre, măcar să fiți statornici*. După strălucita victorie de la Șelimbăr, din 28 octombrie 1599, urmărită cu sufletul la gură de sibiieni, domnul muntean pornește în urmărirea oastei zdrobite, direcționându-se spre Alba Iulia. Peste trei zile, Mihai Viteazul a intrat în oraș.

Io Mihail Voievod

Defilarea strălucitului cortegiu este descrisă de un contemporan: voievodul, călare pe un cal roib, purta o tunică albă și pe deasupra o manta de aceeași culoare, având brodați cu fir, mai mulți șoimi. Pe cap avea binecunoscuta cușmă, al cărui panăș, din pene de cocor, era prins într-o copcă de aur. Sabia, împodobită cu aur și bătută în rubine, îi atârna la stânga.

Având în vedere atitudinea lui Ieremia Movilă al Moldovei, dușmănoasă față de Mihai și pro-otomană, trebuia găsită o soluție pentru ieșirea din impas. Prin izgonirea domnului moldav slăbeau forțele turcești, ar fi fost împiedicat un atac asupra Ardealului și s-ar fi revenit la situația anilor 1594—1595, când cele trei Țări Românești participau la lupta anti-otomană. Marea problemă o constituia atitudinea Poloniei, interesată să păstreze Moldova în sfera sa de influență, motiv pentru care Praga imperialilor ezita să autorizeze o expediție într-acolo. Se poate afirma, în consecință, că meritul aducerii Moldovei sub același sceptru revine, în exclusivitate, lui Mihai Viteazul. Oștirea care a trecut munții pe la Oituz, în primăvara lui 1600, cuprindea și un corp de două mii de moldoveni. În mai, trupele coborau pe valea Trotușului, în timp ce un detașament pătrundea prin nord, pe la Câmpulung. În urma a două bătălii victorioase și a unei campanii de trei săptămâni, învingătorul de la Șelimbăr a devenit domnitorul celei de a treia Țări Românești, Moldova.

Vara anului 1600 a constituit momentul culminat al puterii lui Mihai, domn peste *câtestrele țări românești* — cum se exprima, la un moment dat, un istoric — iar cuvântul lui era ascultat de la Nistru până în Banat și din Maramureș până la Dunăre. În hrisoavele sale, el se intitulează *Io Mihail Voievod, din mila lui Dumnezeu, domn al Țării Românești, al Ardealului și a toată Țara Moldovei*, în vreme ce noul său sigiliu are o legendă apropiată de cuvintele de mai sus. Niciodată un voievod român nu a avut sub ascultarea sa atâta întindere de pământ românesc.

În istoria noastră națională nu se cunoaște un alt caz în care prăbușirea să fi urmat atât de repede momentului de glorie culminantă. Păstrând proporțiile, întâlnim un caz asemănător în istoria universală, cel al lui Napoleon Bonaparte. Mihai a avut împotriva sa pe nemeșii unguri, pe partizanii Movileștilor și pe proprii săi adversari din Țara Românească. Acțiunea acestor opozanți, chiar în coaliție, n-ar fi avut succes fără intervenția externă, a imperialilor, prin generalul Basta, respectiv a regatului polon. Atitudinea generalului a fost determinată de cea a Curții imperiale, căci, după Șelimbăr, Rudolf urmărea să transforme Transilvania în provincie austriacă, iar Mihai Viteazul înțelegea s-o stăpânească el însuși: *și hotarul Ardealului, pohtă ce-am pohtit, Moldova și Țara Românească*. După zece luni de tratative, într-o atmosferă nesănătoasă, s-a ajuns la o soluție de compromis. Transilvania va fi condusă de Mihai, cu titlul de guvernator, ca reprezentant al împăratului — cam așa cum va fi guvernator, între 1777—1787, Samuel baron von Brukenthal, reprezentând-o aici pe Maria Theresia — și fără recunoașterea dreptului de succesiune. Soluția a fost dată prea târziu, la 22 septembrie 1600; cu câteva zile mai înainte, la 18 septembrie, avusese loc lupta hotărâtoare de la Mirăslău.

La 20 septembrie, învingătorii lui Mihai de la Mirăslău intră în Alba Iulia, se dedau la masacre și dărâma biserica ortodoxă ridicată cu trei ani înainte.

Între timp, polonii au intrat în Moldova, l-au repus pe tron pe Ieremia Movilă și, continuându-și operațiunile, au ajuns în Țara Românească, unde l-au pus domn pe fratele lui Ieremia, pe Simion Movilă. În Transilvania situația a devenit defavorabilă imperialilor, căci au pierdut provincia istorică în favoarea lui Sigismund Báthory, motiv pentru care, din nou, aceștia l-au „curtat” pe Mihai, atât în perioada în care domnitorul s-a aflat la Praga, cât și în cea în care s-a aflat la Viena, adică între 23 februarie — 29 aprilie 1601. Rezultatul a fost victoria lui Mihai asupra oștilor lui Sigismund, la Guruslău (Goroslău), în valea Zalăului, iar în urma victoriei, bravul domnitor s-a considerat conducătorul principatului transilvan, lucru ce nu convenea imperialilor, reprezentați în teren de Basta. Acesta știa că guvernul imperial urmărește stăpânirea directă a Transilvaniei — în nici un caz prin intermediul unei personalități de talia lui Mihai Viteazul — motiv pentru care a decis să acționeze pe loc.

În zorii zilei de 9/19 august 1601, când voievodul se pregătea să plece din tabăra de la Turda și să se îndrepte spre Făgăraș, generalul a trimis un detașament de mercenari (lefeții) germani și valoni cu ordinul să-l aresteze pe Mihai, iar în caz de rezistență, *să-l ucidă*. Când unul dintre ofițeri a intrat în cortul voievodului și i-a spus *ești prins*, acesta i-a replicat *ba și a dat să apuce sabia*. În același moment, un valon l-a împușcat, un al doilea i-a străpuns pieptul, iar alții l-au lovit cu halebardele. *Și căzu trupul lui cel frumos ca un copaci* — spune *Letopisețul cantacuzinesc*. După câteva zile, câțiva creștini milostivi au îngropat, pe furiș, trupul. Capul, de a cărui privire au tremurat nu puțin, creștini și necreștini, a fost dus la mănăstirea Dealul și îngropat sub o lespede cu următoarea inscripție: *Aici zace cinstitul și răposatul capul creștinului Mihail, marele voievod, ce-au fost domn Țării Românești și Ardealului și Moldovei*.

Mihai Viteazul este primul domnitor român care a unit sub un singur sceptru cele trei provincii istorice românești. Meritul său este incontestabil, și aceasta cu atât mai mult cu cât conștiința națională, în sens modern, și ideile naționale — inclusiv cele de unire politică — au prins viață în întreaga Europă numai concomitent cu apariția burgheziei, secole bune după brava dar tragică viață a *domnului Unirii*. Murind Mihai a căzut o stea, una de pe firmamentul gloriei strămoșești. O stea care *s-arunca fulgerător, / Se scufunda în mare*, iar *Marea vieții văzând-o înălțându-se de viforul ispitelor, la limanul Tău cel lin alergând, strig către Tine... mult-Milostive*.

4. Ibidem, p. 271.

5. Pe lângă primarul Sibului (Bürgermeister), ales de orașeni, orașul de pe Cibin a cunoscut și instituția magistratului, instituție care cuprindea judele și sfatul orașului compus din 12 pargari (N. Lupu, *Cetatea Sibului*, București, 1966, p. 8).

6. Mitropolitul Țării Românești, Teodosie Veștemeanul se trăgea dintr-o familie de români ardeleni din Veștem, familie stabilită prin părțile de sub munte ale județelor Argeș sau Vâlcea (C. Ittu, *Un urmaș de ardeleni ajuns Mitropolit al Țării Românești: Teodosie Veștemeanul (1668—1672 și 1679—1708)*, în *Lumină Lină / Gracious Light*, New York, An. IV, Nr. 3, Iulie-Sept. 2001, pp. 11—14).

7. A. Dumitrescu-Jippa, N. Nistor, *Sibiu și împrejurimile în lumina istoriei*, vol. I, Cluj, 1978, p. 178.

Sub acest titlu a apărut în săptămânalul „L'Osservatore Romano” de la Vatican, nr. 31 din 31 iulie a.c., un articol semnat de Gino Conetti, care se vrea a fi o luare de poziție în favoarea protestelor Asociațiilor franceze de apărare a drepturilor persoanelor cu handicap. Aceste proteste au fost în legătură cu o sentință a Curții franceze de Casație, dată într-un caz anume, care prevedea dreptul unui handicapat de a pretinde despăgubiri de la un medic, care printr-o eroare de diagnostic, nu i-a permis mamei de a avorta și astfel a favorizat nașterea unei persoane cu handicap. Or, Curtea de Casație a recunoscut explicit că este preferabil a muri decât de a te naște cu un handicap.

O astfel de sentință, atenționează autorul, a făcut să apară în jurisprudența franceză un bulversant și aberant principiu: acela al „dreptului de a nu te naște”.

Vis-à-vis de acea sentință, Asociațiile handicapate au ripostat, arătând că cei pe care îi reprezintă se simt, pe bună dreptate, lezați în demnitatea lor inviolabilă și

„Dreptul de a nu te naște”

în dreptul lor imprescriptibil la viață.

„În lumina doctrinei drepturilor omului, ține să sublinieze autorul, și a numeroaselor intervenții ale Magisterului Bisericii, dreptul la viață este fundamental și prioritar în raport cu toate celelalte drepturi proclamate și protejate constituțional. Nici o ființă umană, oricare ar fi statutul sau condiția sa de existență, nu poate fi privată de acest drept, nici chiar în baza unei eventuale legi a statului, care ar autoriza avortul terapeutic sau eugenic. Ba mai mult, nici mama însăși nu are dreptul la o atingere a acestui drept, sub nici o formă. Cu atât mai puțin medicul. Chiar și atunci când acesta ar avea consimțământul mamei sau girul legal al statului, el nu poate să violeze un astfel de drept.

A ucide o ființă umană inocentă, în sânul matern este „un delict abominabil” contra vieții.

Dreptul acesta decurge din însăși demnitatea persoanei umane și este protejat dintru începuturi de către legislația umanității (porunca mozaică să nu ucizi).

Nu este interzis mamei să se supună unui „diagnostic prenatal”. Dar, pentru ca acesta să fie licit și util, trebuie să fie neapărat realizat în favoarea vieții copilului ce se va naște, adică pentru ameliorarea calității vieții sale fizice și nici într-un caz pentru a-i pune capăt.

Lumea s-a bucurat, arată autorul, să afle că într-un spital din Turin, un copil a fost operat în pântecul mamei sale.

Legea Statului, care dorește să respecte prioritatea și libertatea persoanei, nu poate să nu protejeze viața, din momentul concepției și până la moartea naturală. O alegere, alternativă vieții nu poate să fie decât înumană și criminală. Punerea în practică a unui astfel de scop pervers, devine un act imoral și blamabil.

Pr. prof. DUMITRU ABRUDAN

Arhimandritul Chiriac Râmnicănean

(Urmare din pag. a 4-a)

familie din Dobriceni-Vâlcea. Schitul fiind sărac, la 23 noiembrie, conducerea adresează o scrisoare unor „cinstiți boieri” pentru ajutor, dar lipsa răspunsului obligă pe Chiril să părăsească Iezerul, îndreptându-se spre Tismana. La 27 noiembrie era la Tg. Jiu, în casa protopopului Andrei, de unde pleacă spre Mănăstire.

La 15 iulie 1808 este preotit, semnând pe un manuscris: „Chiril ieromonah, sin Panteleimon monah, brat Ioan logofătul”. Căutând să-și îmbogățească experiența monahală, face un peletinaj la mănăstirile de pe Valea Oltului. La Stănișoara, întâlnește pe starețul Sava, „ce era om vechi, ca de 70 de ani, și umblat la Sfântul Munte și la Neamțu și la Poiana Mărului... care le și la sfânta Mănăstire Tismana sihăstrise, în vârful muntelui, la Schitul Cioclovina, și la alte locuri pustnicești; la Cozia era renumitul duhovnic Grigorie ieroschimonahul, bunicul său, fostul preot Ghinea de la Râmnicu Vâlcea; aceștia l-au trecut în rândul schimonahilor, primind numele de „Chiriac ieroschimonahul”.

După o jumătate de an, ieroschimonahul Chiriac părăsește Stănișoara, alegându-și loc de sihăstrie Peștera Sfântului Măgăstrie Dăscălaș de la Mănăstirea Bistrița, considerându-l un „loc minunat... unde am găsit în vremea călugăriei mele cei șimnicești... cu cel în Hristos frate Ioanichie ieromonahul”, „păzind canon după putere”. Acestea se petreceau în 1809. În anul următor, la 17 mai, era din nou la Tismana, iar în 1811 îl găsim duhovnic la Schitul Cioclovina, cum adevăratele dascălul Lațco din Popruia. Tot atunci, transcrie *Pomelnicul Schitului Topolnița*, semnând: „Chiriac ieroschimonah, duhovnic”. Printre penitenții săi, are și pe Tudor Vladimirescu. La 9 februarie 1812 înscrie în *Pomelnicul Schitului* și pe cel al pandurului, adică: „Pomelnicul slugerului Theodor, comandirul pandurilor, ot Cerneț sud Mehedinți”, iar în anul următor, notează pe Pomelnic: „Acest Theodor au ajutat la sfântul Schit Cioclov (ina) cu taleri 100, la chiliile și moara cea nouă, prin mine Chiriac ieroschimonah, duhovnic polcovnicului, pe care se cade a-l pomeni ca pe un ctitor, dupre cum și până acum. 1813, dechemvrie 31”.

La Schitul Cioclovina, pe lângă activitatea duhovnicească și gospodărească, ieroschimonahul Chiriac își continuă preocupările cărturărești; transcrie pomelnicul schiturilor Iezerul, Topolnița și Cioclovina, precum și texte patristice,

îmbogățindu-și colecția de manuscrise până în 1814 când pleacă la Sfântul Munte.

Însoțit de ieromonahul Parthenie, economul Mănăstirii, și de Ștefan, călugăr, cărturar tismănean, Chiriac pleacă întâi la Craiova unde, prin intervenția negustorului Hagi-Ianuș, primește scrisori de la arhim. Antim Jitianul, protosinghelul și arhimandritul metocului Episcopiei Râmnicului, și de la Caimacamie. Apoi, la București, sunt găzduiți în casa fratelui său Ioan ciaușu, care le-a asigurat „căruță cu chirigiu cu plată și arnău și scrisoare către capicheaia de la Dunăre, care-mi era prieten”, cum scrie Chiriac; de asemenea, le-a oferit și 200 taleri, pentru cheltuiala drumului, apoi „au trecut Dunărea cu caic turcesc, având și cai de călărie”. Ajungând la Sviștov, au fost preluați de turci și duși la „o casă de sfat a lor și, cercetându-ne unde voim a merge, prin acel tălmăci arnău al fratelui meu, anume Ivancea, li s-a spus că trecem prin Țara turcească la Sfântul Munte. După aceea, găsind o caravană mică, „greci cu marfe cordovane”, care mergea la Ianina, a scris scrisoarea fratelui său, și a trimis-o prin Ivancea arnăutul, care s-a reîntors cu căruța la București.

Ajungând la portul athonit Ierisso, grupul de monahi români merg direct la metocul Mănăstirii sârbești Hilandar unde au „găsit doi preoști ai omenișii, sârbi, părinți ai Mănăstirii Hilandarului, unul cunoscut de la metohul Hilandarului ce-l are aicea în Țara Românească, Baia de Aramă, în sud Mehedinți, ce se apropie de sfânta Mănăstire Tismana, Metodie proegumenul, care adesea venea la Tismana, unde ne aflam și noi”. După ce s-au „odihnit tre zile întru perierghia (observare atentă — n.n.) sfintelor orânduiele ale bisericii, și altele, întru care foarte ne-am bucurat, folosindu-ne”, au mers la Mănăstirea Sfântului Pavel, pentru care aveau recomandarea lui Antim de la Jitianu, Mănăstire închinată Sfântului Pavel; arhimandritului aghiopavlit i-au prezentat „scrisori de la boieri”. Aici, ieromonahul Parthenie este ales egumen, iar Chiriac, eclesiarh. Însă nu după mult timp, primesc „ascultarea poslușaniei taxidului”, adică a procesiunii cu sfinte moaște prin Țările Române, fiind însoții și de „mai micul meu tovarăș în Hristos, frate vechi și cunoscut, și dragoman, ierohagi Pafnutie monahul”, cu metania la Cernica, potrivit însemnărilor lui Chiriac.

Deja la 22 octombrie 1814, ieroschimonahul Chiriac era în București, unde copiază

un manuscris. Procesiunea a durat patru ani, străbătând Muntenia și Moldova; la 28 martie 1816 erau în București, iar în cursul verii ajung cu „poslușania” la Mănăstirea Neamț. În acest an, Chiriac este numit egumen la Sfântul Pavel, unde donează 15000 taleri rezultați din procesiuni; însă la 2 aprilie 1817 îl întâlnim din nou în București, unde copiază *Procesinutul Sfântului Munte*. La 13 decembrie termină de redactat *Capete 153 ale Sfântului Nil Sinaitul*, pe care le semnează: „Chiriac, cathigumen tu Aghiu Pavlu”. În această funcție se afla și la 2 ianuarie 1818, când încheie transcrierea celor 400 *Capete ale Avevei Talasie Libianul*, menționând că le-a scris „în anul igumeniei mele... în vremea când se făcea mănăstirea cea nouă, ostenitor fiind și noi, după putiere”. La 11 martie nu mai era egumen, ci „proigumen Aghiu Pavlu”, potrivit autografului său.

Datorită meritelor deosebite, dovedite în timpul egumeniei sale, ieroschimonahul Chiriac a fost distins cu rangul de arhimandrit, fiind hirotosit în Marea Lavră de „Părintele întru ferice Chiriac chir Grigorie, proinpatriarh”. Apoi primind scrisori de „exoflisis” și binecuvântarea patriarhului, au „plecat la pământul țării România”. Aici, Chiriac urmărește evenimentele politice, notând, printre altele, fuga lui Caragea Vodă, „la leat 1818, septembrie 29, într-o duminică”.

Ajungând mitropolit Dionisie Lupu, „pe ieromonahul Parthenie l-a făcut „în vremea răscolalei slugerului Tudor, arhimandrit și igumen la sfânta Mănăstire Tismana”, iar pe arhim. Chiriac, la Plăviceni; de aici, el constată că „după moartea lui Vodă, s-au început goana asupra boierilor țării, jefuindu-i de la mic până la mare, începându-se resmerița”, „comandir fiind dumnealui slugerul Theodor ot Cerneț”. La 4 martie 1821, Tudor și pandurii intră în Slatina, unde se chibzuiesc mai multe măsuri militare; aici are el o întâlnire cu duhovnicul său, potrivit însemnării lui Chiriac: „Dimineața, la dumnealui Theodor... 10 martie”; este ziua în care ostiile pandurilor ridică tabăra, îndreptându-se spre București.

Arhimandritul Chiriac pleacă la Pitești, unde rămâne două săptămâni, cum rezultă dintr-o listă de cheltuieli făcute acolo. Despre ele, C. Erbiceanu crede că se referă tot la Tudor, întrucât însemnările următoare il privesc tot pe el. Interesant este că, arhi-

mandritul nu era singur, ci însoțit de „căpitanul Simeon al dumisale slugerului Theodor”, de polcovnicul Istrate Sălișteanu și de vătaful Grigorie Haviargiu.

Evenimentele se precipită, turcii pătrund în țară, Tudor este ucis, iar mulți dintre revoluționari caută salvarea peste graniță, în Transilvania. Atunci, spune Chiriac, „am fugit și noi de la metohul Plăviceni, trăgând mare necaz pe drum de frica jăcmanilor...; au venit turcii, și am șezut un an la Brașov”. Arhimandritul Parthenie de la Tismana, „neputând sta de iuțea vremei, au purces peste munte”; la fel au procedat și Pafnutie și Ioanichie și Theodosie Bistrițeanu și alții.

În anul 1822, după alegerea domnului Grigorie IV Ghica, dintre „boierii pămanțeni”, majoritatea revoluționarilor refugiați s-au întors în țară, mulți primind funcții. Arhim. Chiriac este numit profesor la Școala domnească de preoți din București, fiind coleg cu episcopul Ioanichie Stratonichia, arhim. Grigorie Râmnicănean și monahul Pafnutie hagiul. De aici, în luna mai 1823 a fost numit egumen la Mănăstirea Căluș, unde desfășoară o bogată activitate gospodărească, culturală și duhovnicească, introducând în viața călugărească rânduielele monahale deprinse la mănăstirile Bistrița și Cernica, precum și la Muntele Athos, fiind un continuator al isihasmului românesc.

La 21 mai 1827 era tot la Căluș, însă în luna septembrie se stabilește la Mănăstirea Antim din București, unde stă un an de zile, până în toamna anului 1828, când episcopul Neofit al Râmnicului îi încredințează conducerea Schitului Iezerul. Ulterior s-a retras la metania sa de la Cernica, stingându-se din viață în jurul anului 1840.

Deși documentele sunt destul de laconice, totuși credem că arhim. Chiriac a avut un rol mult mai însemnat în pregătirea evenimentelor din 1821. Citind *Pomelnicul* său, constatăm că alături de Tudor Vladimirescu apar numeroase personalități ale epocii respective, ca vornicul Manolache Cuparu, postelnicul Ioniță Greceanu, căpitanii Petre Strâmpțeanu și Ioniță Țigaranu, vătafii Marin din București, Theodosie Gheorghiu al Plaiului Horezu și Dascălul Hristea al Plaiului Cozia, logofeții Gheorghe Romănescu, Nicolăiță, fful căpitanului Radu Căpățână, Matei, despre care notează că „l-au omorât hoții în rebelia din 1821”, precum și Mihail Ciora, aghiotantul — cronii

car al pandurului; toți au fost implicați în mișcarea revoluționară, care primeau și analizau informații, pregătind astfel masele populare pentru ridicare împotriva jugului fanariot care împila țara.

Se știe că însuși Tudor Vladimirescu era bine informat politic; în numeroasele călătorii făcute la București, primea cele mai autorizate știri de la consulatul rus. Chiar în anul 1814, când se înființează la Odessa societatea Eteria, el pleacă la Viena unde rămâne mai bine de șase luni, urmărind cursul evenimentelor europene. De acolo scria la 28 iulie boierului Glogoveanu: „Vremea pe aici este tăcere, nimic mișcare. Se așteaptă la octombrie din toate părțile miniștri pentru Congres. Se sună că atunci va fi ceva și pentru locurile acelea”, adică pentru Principatele Române. În acest an pleacă și Chiriac la Muntele Athos. Pregătirea, persoanele care îl însoțesc, călătoria, par a fi a unei delegații oficiale; scrisorile și recomandările primite de la personalități reprezentative ale Olteniei, mijloacele de transport și însoțirea de către Ivancea arnăutul, care în timpul Revoluției va fi bulucbașă de arnăuți alături de pandurii, confirmă această opinie.

În Muntele Athos, monahii români fac primul popas la Hilandar, mănăstire sârbească. Se știe însă că între pandurii din Oltenia și revoluționarii sârbi existau strânse legături. Încă în 1815, negustorul armean Manuc bei adresa o scrisoare lui Capodistria, informându-l că: „Domnul Țării Românești se teme de sârbi, și bănuiește că ei se pot alătura căpeteniei pandurilor din Oltenia și navigării în țară”. Însuși Nicolae Iorga afirmă că, pentru Tudor „exemplul sârbesc a fost hotărâtor”, fapt repetat de multe ori chiar de Tudor Vladimirescu.

De la Hilandar — după ce au „observat toate cu perierghia” — ei merg la Mănăstirea Sfântului Pavel. Acest așezământ se afla sub protecția țarului Alexandru I, adept al elberării popoarelor ortodoxe de sub jugul străin, cu excepția unui conflict armat între cele două imperii: Rus și Otoman. Aici, Parthenie și Chiriac sunt promovăți în cele mai înalte funcții, însă primesc îndată „poslușania” de a străbate timp de patru ani Țările Române. Se știe că și eteriștii trimiteau soli pretutindeni ca să pregătească popoarele ortodoxe de revoltă. Credem că și Tudor a folosit această metodă.

Spiritul general evolua spre deznodământul final. Încă la sfârșitul anului 1816, consulul francez din București constata că românii

nemaiputând suporta asuprirea fanariotă, doresc o revoluție care să-i izbăvească, iar în 1818 se credea că va izbucni. În acest an, monahii români revin din Muntele Athos, nu înainte ca ieroschimonahul Chiriac să fie distins cu rangul de arhimandrit chiar de patriarhul Grigorie V al Constantinopolului, care în cel de al treilea patriarhat al său a fost spânzurat la 10 aprilie 1821 de stâlpul porții catedralei, fiind acuzat de participare la Revoluție. Ajunși în țară, fiecare sunt numiți la egumenia unei mănăstiri dintr-un județ: Parthenie, la Tismana-Gorj; Pafnutie, la Hotărâni-Romanați; Chiriac, la Plăviceni-Argeș. Toate sunt ca niște puncte strategice pe unde Tudor avea să-și conducă pandurii spre București.

Însuși domnul Mihai Șuțu (1819—1821), susținător al Eteriei, era îngrijorat de răspândirea „doctrinei” lui Tudor în Moldova; s-a văzut însă că în 1816, Chiriac era cu „procesiunea” pe la Mănăstirea Neamț, iar spre sfârșitul anului 1820, Vladimirescu vorbea deschis la București și la consulatele străine că, de nu vor înceta abuzurile, va fi răscolă în Muntenia. Deci atmosfera era pregătită din timp.

Datorită evenimentelor din 1821, Muntele Athos a suferit persecuții crunte din partea Imperiului otoman. Arhim. Chiriac scria că: „Sfitagora, după plecarea noastră, s-a prăpădit cu totul”. Sultanaul Mahmud II (1808—1839) a decis represalii categorice; numai intervenția energică a țarului Alexandru I l-a salvat de la un dezastru total. Totuși, guvernatorul Tesalonicului Abdul Robut (1821—1823), în toamna anului 1821 năvălește asupra mănăstirilor athonite cu 3000 de soldați, voind să înjunghie pe toți athoniții, pentru că mulți părăsiseră Sfântul Munte și participaseră la Revoluție.

Un cunoscător al istoriei afirmă că: „Athosul a susținut direct sau indirect mișcările de rezistență națională ale grecilor, bulgarilor, sârbilor, românilor și albanezilor. Chiar mișcarea revoluționară din 1821 a fost susținută din Athos”, iar Pr. Teodor Bodogae zice că ea „găsește în chiliile Athosului nu numai azil și părtași, ci și premergători”. Credem că între aceștia se înscrie și arhim. Chiriac, pre um și însoțitorii săi.

Trebuie reținută că, pentru duhovnicul Chiriac arhimandritul, Tudor Vladimirescu a fost totdeauna „dumnealui, comandirul rebeliei” — așa cum îl numește ori de câte ori îi menționează numele — ale cărui idei credem că i le-a împărtășit, și chiar va fi și contribuit, cu mijloace specifice misiunii sale, la aplicarea lor în viața socială și națională a țării.

(Urmare din pag. 1)

germanizat și puțin francofon, și-a făcut primele lui studii de teologie, studiind la Cernăuți patru ani. Auzind multe despre teologia greacă, a sosit să studieze și la Facultatea de Teologie din Atena.

— Cum a început activitatea părintelui Dumitru Stăniloae?

— La început părintele

Personalitatea și opera părintelui Dumitru Stăniloae

xe. Nu este întâmplător că în acea vreme a venit în contact cu teologia și opera sfântului Grigorie Palama. Pe la sfârșitul deceniului anilor 30, părintele Dumitru Stăniloae se înfățișează drept un alt teolog.

La început a predat la Facultatea de Teologie din Sibiu, însă, poate, oamenii din jurul său n-au putut să suporte amploarea și dinamica teologiei lui. De aceea a continuat lucrarea sa academică la Facultatea de Teologie din București (1946—1973), unde lucrurile au fost mai favorabile pentru acesta. A putut să lucreze cu mai multă libertate. În vremea șederii sale la Facultatea de Teologie din București, începe prin excelență marea și creatoare sa activitate, deși exista importantul său studiu despre Grigorie Palama din 1938.

Părintele Dumitru Stăniloae scria și se simțea nu numai ca teolog, dar și ca poet. A fost înzestrat cu talent poetic care se vede în scrierile sale (puținele care sunt traduse și în greacă), însă în mod special se făcea evident în discuțiile lui. Vorbea cu germani, vorbea cu francezi, vorbea cu noi grecii și cuvântul lui, expresiile lui aveau poetică. Este evident impresionant, cum deși în Grecia a rămas nici doi ani, vorbea greaca foarte curat și cu evidentă dispoziție poetică, încă și la adâncile sale bătrâneți.

— Care a fost contribuția teologică a părintelui Dumitru Stăniloae, domnule profesor?

— Cu toate că este dificil să vorbim despre contribuția părintelui Dumitru Stăniloae în cadrele străme ale unui interviu, totuși putem să facem câteva evaluări generale și intervenții.

La consfătuirea care a avut loc la București (2—4 octombrie 2000), pentru a studia contribuția și influența activității părintelui Dumitru Stăniloae în România, dar și în afara României în general, la care am fost și eu să particip și să fac o expunere, s-au distins romano-catolici, protestanți, dar și proprii noștri teologi ortodocși din diaspora. În mod unanim, cred, au perceput teologia părintelui unilateral. Am auzit pe un teolog protestant, renumit profesor și traducător al Dogmaticii părintelui Stăniloae, că îl percepea pe părintele Dumitru drept teolog al crucii. Cei

mai mulți l-au vrut teolog al învierii. Cățiva, foarte puțini, îl vedeau ca teolog al Sfântului Duh. Acestea cred că sunt exclusivisme.

Teologia părintelui Dumitru Stăniloae nu a fost unilaterală, a fost sferică și aceasta este marea ei. În mod personal, o înțeleg ca și teologia întregii iconomii divine (și crucea și învierea și cincizecimea sunt integrate în acest cadru, nu există nimic care să nu concilieze și domeniu al iconomiei divine, care să nu constituie urmare firească a fazei iconomiei divine precedente. Sfericitatea și plenătatea iconomiei divine o vor urmări puțin mai bine în opera părintelui Dumitru Stăniloae generațiile viitoare. Sigur, s-a spus la consfătuire și cred că merită să notez și aici că cele mai multe lucrări ale sale au fost scrise după vârsta de 60 ani, lucru ciudat, de vreme ce, de obicei, tot ce poate oferi cineva o face până la vârsta de 50 ani, după aceea nemaiaivând posibilitatea să-și deschidă alte orizonturi. Cu toate acestea părintele Dumitru a făcut-o și nu ar fi exagerat să spunem că a făcut-o cu luminarea și călăuzirea Duhului Sfânt.

— Adică credeți că în opera sa a fost inspirat de Duhul Sfânt?

— Da, nu ezit să spun că da. Și este foarte semnificativ că în ultimele sale opere menționează în mod clar și insistă pe aceasta: scopul teologiei este înțelegerea mai adâncă a însușirilor Persoanelor Treimice Dumnezeiești și mai multă lor experiență. Evident, așa ceva nu se face fără luminarea Duhului Sfânt, de vreme ce însușirile Persoanelor Treimice Dumnezeiești constituie descoperirea Lui către om și mai adâncă lor înțelegere se face numai cu ajutorul lui Dumnezeu. De aceea am spus mai sus, că părintele Dumitru a fost înverdicat de luminarea Duhului Sfânt. Și în mod sigur, cu ajutorul Duhului Sfânt a reușit să ajungă de la teologia energiilor divine la teologia iubirii. Cititorul este surprins de familiaritatea cu care vorbește părintele Dumitru despre iubire. Nu este vorba de sentimentalism și pietism. Este importanta contribuție teologică a părintelui Dumitru. Contribuție care fundamentează teologia energiilor divine necreate, rațiunea acestora fiind foarte greu de înțeles, nu numai în lumea

apuseană ci și pentru mulți ortodocși.

Este impresionant comentariul pe care îl întreprinde părintele Dumitru Stăniloae la textele biblice, și la interpretările Părinților legate de textele biblice. Să dau un exemplu: traducând părintele Dumitru minunatul comentariu al Sfântului Chiril Alexandrinul la Evanghelia după Ioan, enumeră comentarii, de multe ori mai adânci, mai analitice și mai vaste decât cele ale Sfântului Chiril, care a fost mare teolog. La fel se întâmplă și cu Mistagogia Sfântului Maxim Mărturisitorul. Mistagogia este interpretare a Sfintei Liturghii și părintele Dumitru, comentând-o pătrunde mai adânc și mai vast în perimetrul teologic al Sfintei Liturghii, chiar și decât Sfântul Maxim însuși, lucru care îl afirmă pe părintele Dumitru Stăniloae ca mare teolog. Pentru că, cu adevărat, mare teolog este caracterizat acela care reușește să theologhisească mai adânc și mai vast decât teologii anteriori. Aceasta este caracteristica principală care-l desemnează pe un mare teolog și aceasta este caracteristica care-l definește și pe părintele Dumitru Stăniloae ca teolog.

— Cât de importantă considerați traducerea Filocaliei în română de către părintele Dumitru Stăniloae, și care este importanța Filocaliei în mod general?

— Din momentul când părintele Dumitru Stăniloae a spart corabia teologiei scolastice și a pătruns în teologia Sfântului Grigorie Palama, Filocalia a devenit mediul natural în care a vrut să trăiască. Traducerea Filocaliei în română este o operă măreață și are o însemnătate colosală pentru Biserica Română și gândirea teologică românească, pentru că nu este vorba în mod simplu de o traducere, ci, în același timp, de o adâncă interpretare a textelor de către traducător.

Să nu uităm că în Moldova secolului al XVIII-lea, am avut încercarea filocalică a Cuviosului Paisie Velicikovski, care a început cu diferiți ucenici să traducă în slavonă Filocalia (corpusul care fusese întocmit de către Sfântul Macarie al Corintului, despre care a circulat recent o carte de-a noastră cu titlul „Sfântul Macarie al Corintului. Fondatorul Filocaliei”). În acest duh deci, în duhul Filocaliei trăia părintele Dumitru, și l-a trăit intens în mod special pe durata deceniului de închisoare în care s-a aflat din pricina comuniștilor.

Folosește să explicăm aici că termenul „filocalism” este mai vast decât termenul „Filocalie” sau „mişcare filocalică”. Filocalismul cuprinde și viața mistică. Mai concret, Sfântul Macarie al Corintului, pentru prima dată în Turcoația, după epoca bizantină, a îmbinat teologia și asceza — viața ascetică și viața mistică. Această îmbinare a îmbriștat-o și părintele Dumitru Stăniloae și astfel promovează nu numai Filocalia dar și filocalismul, cu întreaga lui teologie. Și evident, filocalismul este prezent în opera sa într-un mod mai

analitic, mai amplu, mai adânc decât în opera Sfântului Macarie și a urmașilor lui.

— Filocalismul, după cum spuneți, nu diminuează interesul părintelui Dumitru pentru teologia dogmatică?

— Nu. Chiar din contră. Filocalismul este acela care a condus gândirea părintelui Stăniloae și la o altă îmbinare: îmbrățișarea dogmaticii cu zidirea (duhovnicească) — teologia pastorală. Părintele Dumitru Stăniloae nu a fost numai teolog dogmatist sau numai teolog sistematic, cum des auzim astăzi, deasupra tuturor a fost teologul care a îmbinat învățătura dogmatică cu fundamentarea teologică a predicii ziditoare, de evlavie. Și aceasta este de o importanță deosebită, fiindcă se impusese din nefericire, de aproximativ două secole, un fel de literatură pietistă, care conducea spre moralism. Când respectiva literatură nu se găsește în unire absolută atât cu mistica cât și cu asceza, și se limitează la un caracter „constructiv”, atunci se transformă în moralism și pietism. Acestea au fost depășite de către părintele Dumitru, și putem vorbi de un foarte mare aport de-al lui în perimetrul teologiei, care odată cu trecerea timpului se va conștientiza și mai profund. Să nu uităm că au trecut deja șapte ani de la adormirea lui și consfătuirea, la care am luat și eu parte, a fost în întregime dedicată aportului său teologic. De altfel pe măsură ce trece timpul, se fac tot mai multe traduceri ale operii sale, motiv pentru care este firesc să se prețuiască tot mai mult influența sa teologică.

Am spus la început că părintele Dumitru Stăniloae este, poate, cel mai mare teolog al secolului. Și aceasta, nu pentru că nu au existat și alți teologi importanți (oare nu au fost importanți teologii George Florovski sau Vladimir Lossky sau Ioannis Karmiris?). Și aceasta deoarece semnalează mai mare sfericitate (decât la alți teologi) în teologia lui o mai amplă influență și o gândire mai universală a operii lui.

Voi încheia cu o anecdotă din cunoștința mea cu părintele Dumitru Stăniloae: când se pregătea să vină la Atena, ca și invitat al Facultății de Teologie, în convorbirea pe care am avut-o împreună despre informațiile șederii sale aici, mi-a cerut dacă pot să-i aranjez o întâlnire cu venerabilul profesor Ioannis Karmiris. Am luat legătura cu profesorul grec, care m-a felicitat pentru inițiativa mea de a-l aduce pe părintele Dumitru la Facultatea de Teologie și mi-a declarat că și el ar vrea mult să-l întâlnească. Atunci eu l-am întrebat cu naivitate poate, pe cine consideră cel mai mare teolog al ortodoxiei contemporane. Mi-a răspuns cu mare naturaleză: „Cu siguranță pe Dumitru Stăniloae!”. Când a ajuns la Atena părintele Dumitru și de vreme ce l-am vizitat împreună cu Ioannis Karmiris, într-o discuție personală l-am întrebat: „Pe cine considerați, părinte Dumitru, cel mai mare teolog al zilelor noastre?”. Răspunsul său cu naturaleză a fost: „Cu siguranță pe Ioannis Karmiris!!!” Această mărinimie și modestie a celor doi bărbați nu o să o uit niciodată!

IN MEMORIAM

Arhidiacon prof. dr. Ioan Zăgrean (la zece ani de la moarte)

Lucian Blaga - într-una din poeziile sale - vorbește magnific despre aura ce o poartă în ele aducerile aminte. Astfel, el spune: „Pier lumini și piere laur / cade frunte, cade drum / Amintirile de aur - / Numai ele ard sub scrum” (Tusculum).

Intr-adevăr sunt înduioșătoare, „amintirile de aur” despre dascălii noștri care asemenea magului din basme, ne-au luminat „cărările pribege”. Aceștia le datorăm recunoștință și le purtăm vie icona în sufletul nostru, pomenindu-i cu pietate creștinească, de-a lungul anilor vieții noastre.

Între luminările mei dascăli și ai multor generații de elevi ai Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca și de studenți de la Institutul Teologic din Sibiu ce se pregăteau pentru slujba grea, dar sublimă a preoției, se numără și Arhidiaconul Prof. Dr. Ioan Zăgrean. S-a născut la data de 24 decembrie 1912 în localitatea Blăjenii de Jos, județul Bistrița-Năsăud. A făcut studii la Liceul Alexandru Odobescu din Bistrița, la Academia Teologică din Cluj și Facultatea de Filozofie a Universității din Cluj. Doctoratul l-a luat la Facultatea de Teologie din Cernăuți. A funcționat în învățământul secundar, laic și teologic ca profesor de filosofie la liceele din Turda, Năsăud, Arad, Brașov și Simion Ștefan din Cluj fiind și director al acestuia din urmă. Paralel a fost și profesor suplinitor al Academiei Teologice Ortodoxe din Cluj, profesor titular pentru studiile biblice și sistematice la Seminarul Teologic Ortodox din Cluj, fiind și director al acestuia (1952-1960), iar mai apoi, profesor titular de Teologie Morală la Institutul Teologic de grad universitar din Sibiu (1968-1982). A fost hirotonit Diacon în 1935. Pentru merite deosebite în învățământul teologic a primit dreptul de a purta brău roșu și cruce.

Când aștern pe hârtie aceste amintiri despre părintele profesor doctor Ioan Zăgrean sufletul este stăpânit de adânci sentimente și emoții. A evoca gânduri și amintiri despre un om mare, este un lucru delicat și plin de răspundere. Și totuși elevii au o sfântă datorie să cinstească pe cei care le-au dat învățătura, pe acei care i-au format ca oameni. Aș dori să-i fac un portret moral cât mai adecvat, așa cum a fost, cu verve și inteligență lui spontană, uneori cu ironie discretă, cu adâncă lui cultură cu înclinație spre a face bine. Modest, cinstit, corect sunt calități care i-au caracterizat personalitatea. Deși sever avea un suflet mare. Specialist în toate sectoarele de predare ale Teologiei, inclusiv Limba Ebraică.

Părintele Zăgrean a fost iubit de elevi și studenți. Îl iubeau și îl respectau pentru calitățile sale de om, dascăl și preot. Vocația sa a fost aceea de profesor de Teologie, de a împărtăși elevilor, studenților cunoștințe cât mai bogate. Vorbea captivant, spiritual, cald și erudit. Cursurile sale aveau o ținută academică, fiind un profesor de cultură enciclopedică.

A fost un distins slujitor al Sfântului Altar, mistuit de flacăra sfântă a datoriei față de misiunea sa de diacon. A slujit cu mari ierarhi și mitropoliți ai Ardealului.

A împodobit prin vocea sa aleasă catedralele eparhiale din Cluj și Sibiu. În cei cinci ani petrecuți pe băncile Seminarului Teologic din Cluj, elevii erau obișnuiți că profesorul Zăgrean nu știe să dea nota 10 la oral. Examinator pretențios era temut. Dar, era foarte bucuros când elevii răspundeau bine, și cu satisfacția ce i se citea pe față, acorda nota maximă. A ocupat funcția de director al Seminarului Teologic Ortodox din Cluj în perioada cea mai grea când furia comunistă era îndreptată împotriva școlilor teologice. Această furie s-a făcut mult mai simțită la Cluj. După concepția regimului comunist trebuiau distruse toate elementele care ar fi pus în pericol statul ateu: oameni, cărți, bunuri ș.a. Cu groază ne aducem aminte cum au dispărut câteva mii de volume de cărți din Biblioteca Seminarului Teologic, lucrări ce nu s-au mai recuperat niciodată. Sau sub ochii îngroziți ai profesorilor și elevilor au fost arestați doi distinși profesori de Teologie: profesorul Dr. Liviu Munteanu și părintele profesor Ioan Bunea pentru redactarea unei programe analitice de învățământ religios.

Ca un distins slujitor al Bisericii Ortodoxe românești părintele profesor Ioan Zăgrean nu a făcut compromisuri. A dat dovadă de un caracter puternic, o personalitate de o aleasă ținută morală, atitudine fermă în fața vicisitudinilor vieții. În ciuda vremurilor ateciste de pe băncile Seminarului Teologic Ortodox din Cluj au ieșit oameni de seamă. Numeroși ierarhi, profesori universitari, cadre didactice, slujitori în administrația bisericească, consilieri, protopopi, preoți de seamă ai Bisericii străbune.

Părintele prof. Dr. Ioan Zăgrean a desfășurat și o bogată activitate publicistică. Are la activ o foarte extinsă și substanțială listă bibliografică. A publicat în reviste de specialitate, studii teologice și cu caracter istoric cum ar fi: Mitropolia Ardealului, Mitropolia Banatului, Mitropolia Olteniei, Îndrumătorul Bisericesc de la Sibiu și Cluj, Telegraful Român. Este autor al Moralei Creștine, București 1974, coautor al manualului de Teologie Morală Ortodoxă pentru Institutul Teologic, București 1980 și coautor al Manualului de Dogmatică Ortodoxă pentru Seminarile Teologice, București 1991.

Soț ideal, tată iubitor de copii și prieten sincer și devotat, săritor la necazul și durerea semenilor, s-a stins din viață la 1 august 1991 după o boală necruțătoare și o suferință grea. Chipul său luminos va stăru în sufletele celor care l-au cunoscut și mai ales ale celor care l-au înțeles.

Toți acei care l-am fost elevi și studenți încă călători pe drumul vieții, nu avem voie să-l uităm pe Părintele prof. Dr. IOAN ZĂGREAN. Alții poate l-au uitat.

Marele poet Lucian Blaga spunea: „În timpul eclipsei nu soarele este atins de întuneric ci ochii care îl privesc”. Să ne adunăm amintirile și acum la ceas aniversar în șoaptă de rugăciune să zicem: Bunul Dumnezeu să-i facă parte de veșnică odihnă și să-i răspândească ostenețele depuse în slujba Bisericii și a neamului său. Să rămână candela aprinsă pururea în sufletele noastre!

Pr. EUGEN GOIA

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan, „Părintele prof. Ioan Zăgrean”, Telegraful Român, Sibiu, nr. 45, 1982.
2. Pr. Prof. Dr. Dumitru Abrudan, „Părintele prof. Ioan Zăgrean”, Telegraful Român, Sibiu, nr. 33, 1991.
3. Pr. prof. Dr. Alexandru Moraru, „Seminarul Teologic Liceal Ortodox din Cluj-Napoca, 1952-1997”, Presa universitară clujeană, 1997.
4. Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu, „Dicționarul teologilor români”, București, 1996.
5. Casa cărții de știință, „Dicționar esențial. Clujeni ai secolului XX”, Cluj-Napoca, 2000.

A treia ediție a Forumului „Tinerețe și speranță” la Mănăstirea Brâncoveanu - Sâmbăta de Sus (23—29 iulie 2001)

Începând cu anul 1993, între Arhiepiscopia Sibiului și Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” a Universității „Lucian Blaga” din Sibiu, pe de o parte și Organizația internațională „Fondations pour un Monde Nouveau” (F.M.N.), pe de altă parte, s-au pus bazele unei colaborări care s-a concretizat de-a lungul anilor într-o serie de reușite remarcabile: organizarea unor reuniuni cu caracter ecumenic, acordarea de burse de studii și finanțarea participării a numeroși tineri ortodocși români la diverse manifestări internaționale, sprijinirea dotării informatice a Facultății de Teologie.

Între aceste acțiuni de interes comun, desfășurate sub semnul ecumenismului (F.M.N. fiind o asociație catolică) se numără și inițiativa organizării unui forum ecumenic pentru tineret la Mănăstirea Brâncoveanu-Sâmbăta de Sus. Având un caracter anual primele două ediții au avut loc în 1999 și 2000. Anul acesta, a treia ediție a Forumului ecumenic, sub genericul „Tinerețe și speranță”, s-a desfășurat între 23 și 29 iulie.

Sub înaltul patronaj și cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului I.P.S. Dr. ANTONIE Plămădeală, Mitropolitul Ardealului și a Prea Sfințitului Sale P.S. Episcop vicar VISARION Rășinăreanu, s-au întâlnit la Mănăstirea Brâncoveanu-Sâm-

băta de Sus circa 100 de tineri studenți din Sibiu, București, Timișoara, Arad, Oradea, Botoșani etc. În marea lor majoritate ortodocși, dar și catolici sau protestanți, ei au avut alături de ei și câțiva participanți din Canada, Franța și Italia.

Programul Forumului a cuprins expuneri ale unor invitați și discuții libere având ca subiect problemele actuale ale tinerilor din România, ateliere de creație, activități sportive. Mai multe transmisiuni directe și reportaje la radio au asigurat mediatizarea necesară.

La reușita manifestării și-au mai adus o importantă contribuție Prea Cucernicia Sa P.C. Părinte Ilarion, Starețul Mănăstirii Brâncoveanu-Sâmbăta de Sus și cadrele didactice din partea Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu, Pr. Conf. Dr. Vasile Grăjdian și Pr. Asist. Dr. Constantin Necula, care au însoțit efortul deplasat de tinerii organizatori, studenți și membri ai „Asociației ortodoxe pentru o lume nouă” (care începând de anul acesta își desfășoară activitatea, împreună cu ASCOR, în incinta Facultății de Teologie din Sibiu).

Duminică, 29 iulie, la încheiere, după Sfânta Liturghie în biserică mare a mănăstirii, participanții și-au dat cu toții întâlnire pentru vara anului 2003, la o nouă ediție a Forumului.

G.V.

Ioan Droc

(Urmare din pag. a 2-a)

accent, d. protopop (Marcu Stamate - n.n.) plăcu deodată lui Comăneșteanu, prin aerul său deschis și hotărât.

Tot ca importante acte de cultură se înscriu și cele două călătorii efectuate în România, la București (1893) și în străinătate, la Paris, cu ocazia Expoziției Universale, din 1878, impresiile de călătorie fiind publicate în Telegraful Român din anii 1878-1879.

În anul 1972 memorialul lui Droc este publicat în volum, de Editura „Dacia” din Cluj. Iată, care sunt aprecierile redactorului de specialitate din Planul editorial pe acel an: „... I. Droc nu este un scriitor în înțelesul de azi al cuvântului, și însemnarea sa doar parțial poate fi asimilată literaturii. „Expozițiunea de la Paris” e un document de limbă. Autorul este interesat de cunoașterea locurilor și realităților sociale și economice și, în multe pagini însemnarea la aspectul unui inventar detaliat al celor văzute și auzite. Interesul său se orientează spre util, social și economic și pe notarea impresiilor. El nu are gustul aventurii în spațiu, el a călătorit pentru a vedea și a învăța. Însemnarea a publicat-o spre a da o idee compatrioților săi despre civilizația și cultura altor popoare. Intenția sa e vădit educativă”.

În ce privește călătoria la București din 1893, și aceasta se constituie într-un autentic și important act cultural-științific deoarece, cu această ocazie, Ioan Droc deodată Academiei Române un Supplex-Memoriu-al românilor, din 1804, despre care acad. David Prodan spune: „Versiunea românească nu e nici măcar o descoperire (în 1970 - n.n.). Se găsește de mai puțin de 75 de ani în colecția de manuscrise a Bibliotecii Academiei sub nr. 39. Manuscrisul e catalogat ca donat de I. Droc, protopopul Miercurei Sibiului, la 1893” și mai departe „Această versiune românească (manuscrisul e în lb. germană) e într-adevăr anonimă. E semnată numai cu un N.N.... Cât privește autorul, supozițiile le încerc în prezentarea ce urmează. E foarte probabil Ion Budai Deleanu”.

Pe plan politic, Ioan Droc s-a afirmat în două ocazii deosebite pentru perioada respectivă: a participat la momentul istoric al Memorandum-ului, aflându-se însă în tabăra moderatilor iar cel de-al doilea moment este legat de Conferința de unificare a P.N. din Transilvania cu cel din Ungaria și Banat (1881), unde delegatul Miercurei a fost protopopul Droc.

În martie 1901 protopopul Droc se pensionează și se retrage la Săliște și apoi la Sibiu, unde se stinge în 1917.

Presimțindu-și sfârșitul, în anul 1911 își face testamentul - act ce dovedește încă o dată înalta sa ținută moral-religioasă și cultural-națională. Iată, spre exemplu, câteva extrase din acest testament, care arată cum a înțeles Ioan Droc și proteasa sa, Agapia (familia nu a avut copii) să-și împartă averea de 106 mii coroane, după moarte:

— preoților din tractul Miercurea și învățătorilor români de la școlile române confesionale gr. ort. care au prunci eminenți la școlile mai înalte (gimnazii, teologie ori universitate) și care altcum se disting prin o purtare exemplară în toate privințele.

— preoților din tractul Miercurei care dovedesc cel mai mare zel și interes pentru moralitatea publică în popor și pentru ridicarea nivelului moral, intelectual și material al credincioșilor lor.

— să se dea la: Masa studenților români gr. ort. de la școala din Brașov “1000 cor.”, iar în caz de desființare a ei, să se dea întreținerea internatului.

— ajutarea tinerilor din Rășinari, care ar dori să cerceteze așezămintele industriale și comerciale din Patrie sau străinătate, ori să-și înmulțească cunoștințele în partea comercială și a contabilității.

Iată, deci, o puternică personalitate cu cuget și voință de a striga.

1 Eugen Străuțiu, Miercurea Sibiului - pagini de istorie, Sibiu, 1999, p. 8 și u.

2 Idem. ibidem, p. 63.

3 Cf. Elena și Ioan Droc, Ioan Droc, protopop al tractului Miercurea, pionier al cooperății de credit, Sibiu, 1973, lucrare în manuscris, din biblioteca prof. Florin Droc.

4 D. Prodan, Încă un Supplex libellus românesc. 1804, Ed. Dacia, Cluj, 1970, p. 6-7.

5 Eugen Străuțiu, op. cit., p. 78.

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

● **Luni, 2 IULIE 2001.** — I.P.S. Mitropolit ANTONIE a primit la Reședința mitropolitană pe:

— Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic; P.C. Preot Simion Săsăujan, consilierul ad-tiv bisericesc al Arhiepiscopiei; P.C. Preot Gheorghe Sabău, Parohia Pojorta, protopopiatul Făgăraș, în legătură cu sfințirea bisericii; D-na Prof. Drd. Minodora Cioban din Oradea în legătură cu teza de doctorat; Monahia Eliseea Papacioc, stareța Mănăstirii Cârțișoara, protop. Avrighi.

● **Marti, 3 IULIE 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a plecat spre București pentru a participa la lucrările Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

— În după-masa aceleiași zile Înalt Prea Sfinția Sa s-a întâlnit cu Prea Fericitul Patriarh TEOTIST, Prea Sfințitul Episcop Epifanie al Buzăului și cu Înalt Prea Sfințitul Mitropolit Dr. Teofan Savu al Craiovei.

● **Miercuri, 4 IULIE 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a participat la lucrările Sf. Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

— S-a întâlnit cu Prea Sfințitul Casian, Episcopul Dunării de Jos; — D-na Dr. Eufrosina Bărhală din București; — A primit pe D-na Marieta Nicolau din București; — A primit pe D-l Teodor Răpan, Director în Ministerul de Externe; — A primit pe Maica Benedicta Chirobocea, stareța Mănăstirii „Christiana”, București.

● **Joi, 5 IULIE 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a participat la lucrările Sf. Sinod.

— A primit pe D-l Economist Gheorghe Bistriceanu, contabilul șef al Arhiepiscopiei Bucureștilor, împreună cu soția; — A primit pe Maica Irina Călin, stareța Mănăstirii Pissiotă, protolieria Ploiești.

● **Vineri, 6 IULIE 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a vizitat Mănăstirea Brâncoveanu, Sâmbăta de Sus și șantierul de construcții al „Academiei Teologice”.

● **Luni, 9 IULIE 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a primit pe P.C. Preot Simion Săsăujan, consilierul ad-tiv bisericesc, și pe P.C. Arhid. Prof. Dr. Ioan Floca, consilierul juridic al Arhiepiscopiei.

● **Marti, 10 IULIE 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a vizitat Mănăstirea „Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus, unde s-a întâlnit cu d-l Academician Prof. Dr. Andrei Pleșu, fost Ministru de Externe al României.

● **Miercuri, 11 IULIE 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a primit la Reședința Mitropolitană pe P.C. Preot prof. Dr. Ioan Sauca, Directorul Institutului Teologic Ecumenic din Bossey (Geneva-Elvetia), împreună cu soția.

● **Joi, 12 IULIE 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a primit pe P.C. Arhidiacon Ezechil Oancea, consilierul economic al Arhiepiscopiei.

— A primit pe P.C. Pr. Alupei Constantin, protopopul Oneștiului.

● **Sâmbătă, 14 IULIE 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa, aflându-se în drum spre Viena (Austria), a poposit la Mănăstirea „Sf. Cruce” din Oradea. A fost întâmpinat de Prea Sfințitul Dr. Ioan Mihălțan, episcopul Oradei și de Maica stareță Mina Bădilă cu soborul.

● **Duminică, 15 IULIE 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a sosit la Mănăstirea „Marien Kron” din localitatea Mönchhof, lângă Viena.

● **Luni, 16 IULIE 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa s-a întâlnit cu d-na Dr. Cornelia Foiț de la Crucea Roșie din Viena.

● **Duminică, 22 IULIE 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a vizitat orașul Viena și împrejurimile, fiind însoțit de P.C. Preot Dr. Nicolae Dura, parohul Bisericii Ortodoxe Române din Viena și de D-l Valeriu Comoroșan, credincios al Bisericii din Viena.

● **Marti, 24 IULIE 2001.** — Vizită la Viena.

● **Miercuri, 25 IULIE 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa s-a întâlnit cu Pr. Georg Sporschill din Viena.

● **Joi, 26 IULIE 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a primit vizita P.C. Pr. Dr. Nicolae Dura și a D-lui Valeriu Comoroșan care îi prezintă proiectul de construcție și macheta viitorului lăcaș de cult ortodox și a complexului parohial al Bisericii Ortodoxe Române din Viena.

● **Sâmbătă, 28 IULIE 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a vizitat Mănăstirea și Biserica franciscană din localitatea Frauenkirchen, fiind însoțit de P.C. Preot Dr. Nicolae Dura și Pr. Georg Sporschill.

— Înalt Prea Sfinția Sa s-a întâlnit cu Diacon Prof. Dr. Etkhard, secretarul cardinalului Austriei Schönborn și referend al Conferinței episcopilor catolici din Austria.

— S-a întâlnit cu d-l Valeriu Comoroșan.

● **Duminică, 30 IULIE 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a revenit în țară și a poposit la Mănăstirea „Sf. Cruce” din Oradea, fiind întâmpinat de stareța Mina Bădilă.

● **Joi, 2 AUGUST 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa Dr. ANTONIE PLĂMADEALA a prezidat lucrările Permanenței Consiliului Eparhial Sibiu.

— A primit pe P.C. Preot Prof. Dr. Dumitru Abrudan, Decanul Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu.

● **Marti, 7 AUGUST 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a primit pe P.C. Preot Simion Săsăujan, consilierul bisericesc al Arhiepiscopiei.

— A primit pe Pr. Ersilju Pop cu soția.

● **Joi, 9 AUGUST 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a prezidat ședința lucrărilor Consiliului Eparhial al Arhiepiscopiei Sibiului.

● **Sâmbătă, 11 AUGUST 2001.** — I.P.S. Sa a primit la reședința mitropolitană pe monahia Eliseea Papacioc, stareța Mănăstirii Cârțișoara, protop. Avrighi.

● **Luni, 13 AUGUST 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a vizitat Mănăstirea Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus unde a rămas în vederea sărbătoririi hramului Mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului.”

— În după-masa aceleiași zile s-a întâlnit cu d-l Dragoș Șeu-leanu, director general executiv al Radiodifuziunii Române.

● **Marti, 14 AUGUST 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a primit în audiență pe Ierom. Serafim Pătrușel de la Mănăstirea Brâncoveanu, Sâmbăta de Sus;

— P.C. Preot Prof. Neculai Mihalea, Directorul Seminarului Teologic din Tulcea.

— Asistă și binecuvintează trecerea cortegiului funerar al înmormântării P.C. Preot Pensionar Ioan Buta.

— S-a întâlnit cu P.C. Preot Eugen Buta și Drd. Marcel Buta, fiii P.C. Preot decedat, împreună cu preoții slujitori la înmormântarea P.C. Preot Pensionar Ioan Buta.

— A primit pe Maica Filotea Potcoavă, stareța Mănăstirii Bunești, protopopiatul Rupea.

— S-a întâlnit cu Prof. Univ. Dr. Ioan Nicolaescu, senator de Tg. Mureș.

● **Miercuri, 15 AUGUST 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a asistat la slujba sfințirii apei și la Sf. Liturghie arhierescă, săvârșită de Prea Sfințitul Episcop-vicar Visarion Rășinăreanu, înconjurat de un impresionant sobor de preoți cu ocazia hramului Mănăstirii. La sfârșitul Sf. Liturghii a rostit un cuvânt de învățătură și a binecuvântat pe cei prezenți.

— A acordat distincția „Crucea patriarhală” P. Cuv. Arhim. Dan Dionisie, fost vicar al Arhiepiscopiei Sibiului.

— S-a întâlnit cu Senatorul Corneliu Vadim Tudor și soția acestuia.

— S-a întâlnit cu d-l Otilian Neagoe, prefectul Brașovului.

— A primit pe D-l Profesor Univ. Dr. Ioan Nicolaescu, senator de Tg. Mureș.

— A primit pe d-l Gheorghe Dușu, deputat de Brașov.

— A primit pe D-l Gh. Pășculeț, deputat de Brașov.

— S-a întreținut cu d-l Ioan Mircea Popescu, Ministrul Industriilor și soția acestuia, care au participat la slujba hramului Mănăstirii.

— A primit pe D-l Prof. și compozitor Voicu Enăchescu din București.

— A primit pe reprezentanții Corului „Armonia” din Municipiul Onești, dirijat de Prof. Gabor Balcan Andrei care a executat trei lucrări corale religioase închinare Maicii Domnului.

● **Joi, 16 AUGUST 2001.** — I.P.S. Mitropolit Dr. ANTONIE, înconjurat de un numeros sobor de preoți și diaconi ai mănăstirii Brâncoveanu, Sâmbăta de Sus și însoțit de Arhid. Prof. Dr. Constantin Voicu, decanul Facultății de Teologie din Oradea, P.C. Arhid. Ezechil Oancea, consilierul economic al Mitropoliei și P.C. Pr. Valentin Sicoe, secretar eparhial de față fiind starețul mănăstirii Brâncoveanu de la Sâmbăta de Sus, Arhim. Ilarion Urs și în prezența a numeroși credincioși a binecuvântat și a sfințit troița ridicată cu purtarea de grijă a Înalt Prea Sfinției Sale întru cinstirea memoriei marelui duhovnic Ierom. Arsenie Boca, fost viitor, stareț și ostenitor al Sf. Mănăstiri „Constantin Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus.

● **Sâmbătă, 18 AUGUST 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a primit pe D-l Ec. Gheorghe Bistriceanu din București cu familia.

— A primit pe D-l Dr. Eftodi Mihai cu soția Tania din Chișinău însoțiti de D-l Ec. Nicolae Lazăr cu familia din Sibiu și pe D-na Maria Lazăr din jud. Cluj.

● **Duminică, 19 AUGUST 2001.** — I.P.S. Sa a primit pe D-l Andrei Costinoiu din Râmnicu Vâlcea.

● **Marti, 21 AUGUST 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a vizitat Schitul Păltiniș și a sfințit cele două clădiri renovate. Au fost prezenți P.C. Prof. Dr. Ioan Floca - consilier juridic, P.C. Preot Simion Săsăujan, consilier ad-tiv bisericesc, P.C. Arhid. Ezechil Oancea consilier economic, P.C. Preot Valentin Sicoe, secretar eparhial, P. Cuv. Ierom. Valeriu Luca, starețul Schitului Păltiniș și D-l Ioan Gheorghe, șeful lucrărilor executate acolo, D-l Ing. Mircea Floca de la centrul eparhial și Arhidiacon Vasile Avram.

● **Miercuri, 22 AUGUST 2001.** — I.P.S. Sa a primit pe P.C. Preot Prof. Dr. Dumitru Abrudan, decanul Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu.

● **Joi, 23 AUGUST 2001.** — Înalt Prea Sfinția Sa a primit pe P.C. Preot Luca Dănilă, fost protopop al Sibiului și pe P.C. Preot Gheorghe Șebu, actualul protopop al Sibiului.

— A primit pe D-l Mihai Boghian și Maria, administratorii de la Mănăstirea Orlat.

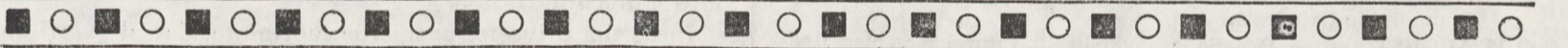
● **Sâmbătă, 25 AUGUST 2001.** — I.P.S. Sa a primit pe D-na Dr. Wang Xiaoguang, membră a Acad. de Medicină Tradițională din China însoțită de Mihaela Ene din Pitești.

● **Marti, 28 AUGUST 2001.** — I.P.S. Sa a primit pe D-l Prof. Florin Droc din Sibiu.

● **Miercuri, 29 AUGUST 2001.** — I.P.S. Sa a primit vizita D-lui Ion Iliescu, Președintele României, însoțit de d-nii Mircea Silvestru Lup, prefectul Sibiului, d-l ministru secretar de stat Cindrea Ioan, alte persoane oficiale.

● **Vineri, 31 AUGUST 2001.** — A primit pe D-na Eufrosina Bărhală din București aflată la un Simpozion la Sibiu.

Pr. VALENTIN SICOE
— Secretar Eparhial —

Din activitatea Facultății de Teologie „Andrei Șaguna”

Revedere la o jumătate de secol de la absolvire

Joi, 12 iulie a.c., s-a întrunit seria de absolvenți de acum o jumătate de secol (1951), ai Institutului Teologic Universitar Sibiu. Au fost prezenți 15 absolvenți, împreună cu familiile. Între ei s-au numărat și P.S. dr. Ioan Mihălțan, Episcopul Oradei și P.C. Arhid. prof. dr. Ioan Floca, care au absolvit facultatea în 1951.

S-a oficiat și de această dată Sf. Liturghie, de către P.S. Episcop vicar Visarion Rășinăreanu, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi dintre actualii profesori ai facultății și absol-

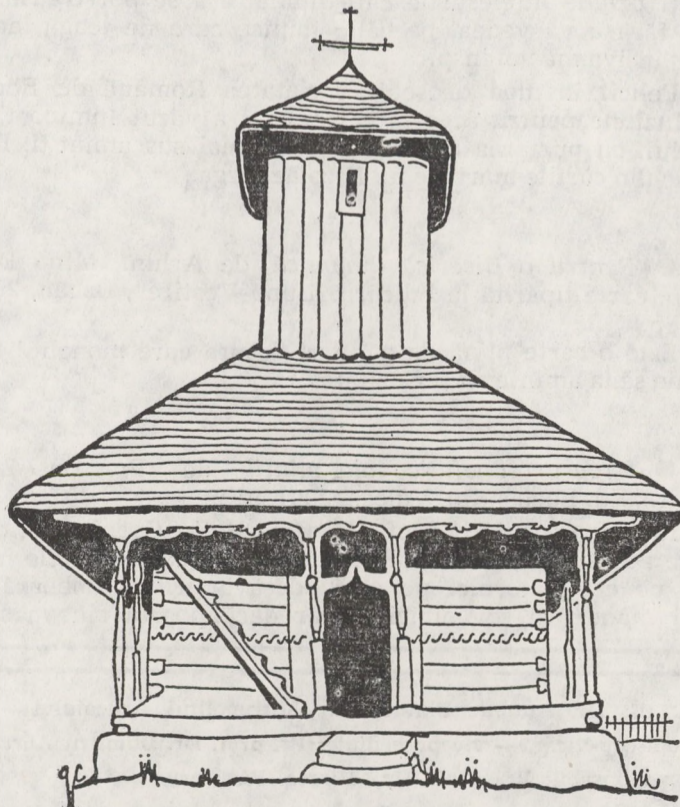
venți. A luat parte la Sfânta Liturghie Înalt Prea Sfințitul dr. Antonie, Mitropolitul Transilvaniei, care a rostit un mișcător cuvânt de învățătură și întâmpinare.

P.S. Episcop Ioan al Oradei a adresat, în numele absolvenților, respectuoase mulțumiri Înalt Prea Sfinției Sale pentru participarea la acest moment festiv.

A fost oficiată slujba parastasului pentru profesorii și absolvenți mutați la Domnul.

A urmat agapa frățească, în cantina facultății.

PARTICIPANT

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea I.P.S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLĂMĂDEALĂ, P.S. Episcop-vicar VISARION RAȘINĂREANU a săvârșit următoarele:

- 10 IULIE a.c., — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Capela mitropolitană cu prilejul întâlnirii promoției 1981 a Facultății de Teologie din Sibiu, rostind cuvânt de învățătură.
- 11 IULIE a.c., — P.S. Sa a prezentat conferința cu tema „Importanța parohiei pentru misiune” în fața preoților cursanți de la Facultatea de Teologie din Sibiu.
- 12 IULIE a.c., — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Capela mitropolitană și slujba parastulului cu prilejul revederii colegiale a promoției 1951 a Facultății de Teologie Sibiu.
— A cercetat canonic bisericile istorice din Țichindeal și Fofeldea, prot. Agnita și mănăstirea de maici de la Nocrich.
- 15 IULIE a.c., — P.S. Sa a săvârșit împreună cu I.P.S. Serafim al Germaniei și P.S. Laurențiu al Caransebeșului slujba de resfințire a bisericii din Pojorta, prot. Făgăraș și Sf. Liturghie arhierescă, rostind cuvânt de învățătură. P.C. Pr. Gheorghe Sabău a fost hirotesit într-un sachelar.
— Seara a slujit și predicat la Vecernie în biserica parohială din Cârța, prot. Avrig.
- 17 IULIE a.c., — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie în Catedrală, iar seara, tot acolo, Vecernia și Acatistul Mântuitorului.
- 19 IULIE a.c., — P.S. Sa a primit un grup de pelerini francezi de la Centrul Ecumenic Sf. Irina din Paris.
— Seara a slujit Vecernia în Catedrală.
- 20 IULIE a.c., — P.S. Sa a săvârșit din încredințarea I.P.S. Andrei al Alba Iuliei, Sf. Liturghie arhierescă la Mănăstirea „Sf. Ilie” din Albac, rostind cuvânt de învățătură.
- 21 IULIE a.c., — P.S. Sa a primit pe Dl. Christoph Klein, episcop al Bisericii Evanghelice C.A. din Sibiu, însoțit de noul episcop lutheran din Berlin.
— A oficiat taina Sf. căsătorii tinerilor Rareș și Simona Sârbu în biserica „Sf. Antonie” din Sibiu.
— Seara a slujit Vecernia în Catedrala mitropolitană.
- 22 IULIE a.c., — P.S. Sa a săvârșit slujba de resfințire a bisericii parohiale din Apoldul de Jos, prot. Săliște și Sf. Liturghie arhierescă, rostind cuvânt de învățătură. P.C. Pr. paroh Ilie Ludoșan a fost hirotesit într-un iconom.
— Seara a slujit și predicat la Vecernie în parohia Ludoș, prot. Săliște (pr. paroh Olimpiu Fulea).
- 24 IULIE a.c., — P.S. Sa a participat la festivitatea de deschidere a Olimpiadei Naționale „Mesteșuguri istorice tradiționale” din Dumbrava Sibiului, organizată și cu sprijinul Arhiepiscopiei Sibiului, rostind un cuvânt de binecuvântare.
— Seara a slujit Vecernia și Acatistul Mântuitorului în Catedrală.
- 27 IULIE a.c., — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
— Seara a slujit în Catedrală Vecernia și Acatistul Sf. Pantelimon.
- 28 IULIE a.c., — P.S. Sa a participat la festivitatea de înaltare în grad a absolvenților Academiei Forțelor Terestre din Sibiu, oficiind un Te-Deum în Piața Mare din Sibiu.
— A participat la închiderea Taberei școlare de la Fântânele, jud. Sibiu, înmânând premiile tinerilor iconari.
— A vizitat Mănăstirea de maici de la Orlat și seara, a săvârșit Vecernia în Catedrală.
- 29 IULIE a.c., — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserica „Cuv. Paraschiva” din Tâlmăcel, prot. Avrig (Pr. paroh Horia Roman), rostind cuvânt de învățătură.
— Seara a săvârșit Vecernia în Catedrală.
- 1 AUGUST a.c., — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană din Sibiu.
— A primit pe Excelența Sa Christoph Klein, episcopul Bisericii evanghelice C.A. din Sibiu, însoțit de o delegație de la Asociația Diakonisches-Merk, Stuttgart.
- 3 AUGUST a.c., — P.S. Sa a primit pe preotul romano-catolic Maranta Marcello din Elveția.
— Seara a săvârșit Vecernia și Paraclisul Maicii Domnului în Catedrală.
- 4 AUGUST a.c., — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană.
— A participat la inaugurarea Pieței Vitre din orașul Tâlmăciu.
— Seara a slujit Vecernia în Catedrală.
- 5 AUGUST a.c., — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă la Spitalul orașenesc din Victoria (preot capelan Năpar Toma-Dorin), rostind cuvânt de învățătură, și a cercetat și noua biserică „Sf. Ilie” ce se zidește în Orașul Victoria.
— Seara a slujit și predicat la Vecernie în biserica parohială din Porumbacu de Jos, prot. Avrig (pr. paroh Ovidiu Stroie).
- 6 AUGUST a.c., — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă la Mănăstirea „Schimbarea la Față” de la Bucium, prot. Făgăraș, rostind cuvânt de învățătură.
— În aceeași zi seara, a slujit și predicat la slujba Vecerniei în biserica „Sf. Gheorghe” din Pârâu, prot. Făgăraș, hirotesind într-un iconom pe P.C. Pr. Paroh Ioan Dincă.
- 10 AUGUST a.c., — P.S. Sa a săvârșit Vecernia și Paraclisul Maicii Domnului în Catedrală.
— A slujit și predicat la înmormântarea credincioasei Ana Rusu din Tâlmăciu, rostind cuvânt de învățătură.
- 12 AUGUST a.c., — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserica parohială din Voila, prot. Făgăraș și sfințirea unei noi troițe, rostind cuvânt de învățătură. P.C. Pr. paroh Ionel Șerban a fost hirotesit într-un sachelar.
— Seara a participat în Catedrală la Concertul Coralei „Nicolae Oancea” din București.
- 14 AUGUST a.c., — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie în Capela mitropolitană, iar seara a slujit Vecernia și Prohodul Maicii Domnului în Catedrală.
- 15 AUGUST a.c., — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă la Mănăstirea „Brâncoveanu”, Sâmbăta de Sus, hirotonind întru diacon pe teologul Cătălin Teulea, iar seara a slujit Vecernia în Catedrală.
- 16 AUGUST a.c., — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserica „Dintre Brazi”, Sibiu cu hramul „Sf. Muc. Brâncoveni”, hirotonind întru preot pe P.C. diacon Cătălin Teulea pe seama Parohiei Recea, prot. Făgăraș și întru diacon pe teologul Gheorghe Negrea.
— La orele amiezii a săvârșit un parastas întru amintirea voievodului Mihai Viteazul în Piața Mare din Sibiu.
- 17 AUGUST a.c., — P.S. Sa a prezidat examenul pentru ocuparea parohiei Sibiu-Turnișor.
— Seara a slujit Vecernia și Acatistul Adormirii Maicii Domnului, în Catedrală.
- 18 AUGUST a.c., — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Capela mitropolitană, hirotonind întru preot pe diaconul Gheorghe Negrea pe seama parohiei Fofeldea, prot. Agnita, iar pe teologul Dumitru Iridon, întru diacon.
- 19 AUGUST a.c., — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă la Mănăstirea „Sf. Maria” de la Turnu Roșu, rostind cuvânt de învățătură. A hirotonit întru preot pe diaconul Dumitru Iridon, pe seama parohiei Ighizli Vechi, prot. Agnita, iar pe teologul Marius Năhoi întru diacon.
- 20 AUGUST a.c., — P.S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Capela mitropolitană hirotonind întru preot pe diaconul Marius Năhoi pe seama parohiei Holbav, prot. Brașov.
- 21—26 AUGUST a.c., — P.S. Sa s-a aflat la Atena-Grecia.

Arhidiacon VASILE AVRAM

* Semnalăm * Semnalăm *

● Arhid. Sebastian Barbu-Bucur publică cartea intitulată *Manuscrisele muzicale Românești de la Muntele Athos*. Cartea apare la Editura Românească, București, 2000, tipărită cu binecuvântarea P.F. Sale TEOCTIST, Patriarhul României, iar Cuvântul înainte aparține Acad. Virgil Cândea.

Sebastian Barbu-Bucur scoate această carte după mulți ani de cercetare a bibliotecii mănăstirii „Prodromul” din Muntele Athos.

Iată ce spune Dl. Acad. Virgil Cândea despre această carte: „În bogata bibliografie personală a Părintelui Arhidiacon prof. Dr. Sebastian Barbu-Bucur, volumul de față ocupă un loc neașteptat. Slujitor al Domnului dar și al științei și artei sacre, muzicolog bizantinist, compozitor și interpret de opere psaltice, profesor de paleografie muzicală la Universitatea de Muzică din București, Părintele Sebastian s-a consacrat de mai bine de cinci decenii cercetărilor privind melurgia bizantină și post-bizantină. Un catalog al manuscriselor românești păstrate în cel mai bogat tezaur de asemenea alcătuit din afara hotarelor noastre (Sfântul Munte Athos), instrument de studiu nicodată încercat până acum, făcea parte din programul autorului acestei cărți încă de la începutul cercetărilor sale. Dar el n-a putut fi dus la bun sfârșit, decât în ultimii ani, după care Părintele Sebastian editase critic opera lui *Filotei: sin Agăi Jipei*, cursuri și manuale de paleografie muzicală bizantină și muzică psaltică, după ce reeditase creațiile lui Dimitrie Suceveanu sau Victor Ojog și cutreierase câteva secole de tradiție a muzicii sacre românești.

Prin acest catalog, Părintele Arhid. prof. Dr. Sebastian Barbu-Bucur ridică asemenea instrumente de cercetare la nivelul altor exigențe, venite din domeniul spiritual, artistic și științific a manuscriselor patristice.

Criteriile sale, obișnuite în muzicologia străină, vor impune specialiștilor români un spor de prebătărie, dăruire și acribie. Felicităm pe autor și pentru acest aport metodologic, menit să inaugureze un alt proiect cultural major: *Proiectul general al manuscriselor psaltice românești*, păstrate pretutindeni, în România dar și în orice colecție din lume.

Dumnezeu să-l lumineze și să-l sprijine pe Părintele Sebastian în realizarea acestui proiect”.

Este o carte de foarte mare valoare care duce literatura bisericească din România la locul meritat, dar rămas necunoscut, până azi. Îl felicităm pe Părintele Sebastian pentru această lucrare merituosă și o recomandăm cu toată dragostea.

● Societatea Română de Radiodifuziune, editura „Casa Radio”, publică cartea lui N. Iorga: *Sfaturi pe întineric. Conferințe la Radio între 1931-1940*. Ediție critică, note, comentarii, bibliografie de Valeriu Răpeanu și Sanda Răpeanu, studiu introductiv de Valeriu Răpeanu. (București, 2001, 767 pag.).

„Fiecare conferință tratând un subiect istoric sau unul de strictă actualitate aduce în prim-plan o atitudine. Ori care ar fi distanțele în timp către care coboară N. Iorga, conferințele din acest volum reprezintă una din cele mai pasionante dezbateri asupra cătorva din întrebările care au străbătut deceniul al patrulea al secolului trecut. Reparația integrală a Sfaturilor pe întineric oferă în același timp un prilej de a pătrunde mai adânc, odată cu Iorga și datorită lui, în universul valorilor filosofice, morale, spirituale și artistice românești, de a cunoaște o epocă frământată din istoria poporului nostru și a Europei, dar și de a aduce o nouă măturătură pe privire la intransigența celor mai aleși reprezentanți ai gândului și slovei acestui pământ, pentru care demnitatea națională, apărarea principiilor umanismului, ale dreptului, ale libertăților cucerite prin jertfe colective au însemnat principii mai presus chiar decât propria lui viață”.

Iată câteva cuvinte rostite din ultima conferință la Radio din septembrie 1940: „Ziare, cărți vor fi împiedicate de a pătrunde. Călătoriile de la o parte la alta vor fi oprite. Dar, din ferice, știința dă astăzi celor momentan pierduți, mijloace minunate de a putea, dacă nu a corespunde cu noi, măcar de a primi de aici știri, mângâiere și indemnuri. [...].

În ce mă privește, paznic de morminte, dar și vestitor de vremuri, mă veți mai auzi poate. Nu o dată, supt cuvinte veți prinde înțelesurile care numai așa se pot transmite. Și fără a vă vedea, pe căile tainice care ne leagă, de la voi înșivă mă voi inspira”.

Felicit în mod deosebit Societatea Română de Radiodifuziune pentru această carte, care a văzut lumina tiparului, cu purtarea de grijă a celor mai sus amintiți. Este una din cărțile mari ale lui Nicolae Iorga.

● *Pentru o Biserică dinamică*, de Arhim. Mina Dobzeu, carte tipărită la Editura „Buna-Vestire”, Bacău, 2001, 97 p.

Este o carte plină de gânduri despre care monahul trebuie să ia aminte cu seriozitate.

● *Urcușuri apofatice ale minții* de Pr. Dr. Leon Dură, Ed. Logos, Rm. Vâlcea, 2001, 91 p.

Iată ce spune Pr. prof. Dr. Constantin Cornișescu, despre această carte: „Fiind piatră de încercare, ispitele înalță pe cei statornici pe calea desăvârșirii și doboară pe cei mândri și șovăelnici. Chiar dacă poartă cineva stig-

matele Domnului, să nu gândească lucruri mari despre sine, ci doar un lucru să aibă în gând și să facă: să iubescă și să lucreze pe măsura puterii ce i s-a dat”.

● O colecție bună de articole scrise cu diferite ocazii publică P.S. Dr. Casian Crăciun, Episcop al Dunării de Jos: *Ancora veșniciei*, în Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2000.

„Biserica în totalitate, navă (bazilică) și eclezie (adunare), pentru toți este o imensă ancoră care ne ridică spiritual de la cele de jos și înșoțitoare la linia de plutire, ne încorporează în navă și între furtunile călătoriei ne oferă propria-i mână de ajutor, ca și o ancoră ce ne trage la liman, amintindu-ne precum Domnul Sfântului Petru: „Puțin credințioasă, pentru ce te-ai îndoit” (Matei 14, 31).

Cu conștiința că la frontiera sufletului stă gata ancora veșniciei prin participarea noastră la viața Bisericii, călătorim din sfântul locaș și din lume, bazilica și eclezia reunite, cu Domnul Hristos, Arhiereul cel veșnic, episcopul sufletelor noastre.

Să trecem ancorați în puterea Sa spre noul mileniu, încrezători și-n Corăbier și în Corabie, și în Ancoră!”

E o carte care acoperă toate marginile Ortodoxiei, dând despre autor gânduri foarte mari. Îi dorim și noi aceleași gânduri pe care fără îndoială le va și realiza.

● Octavian Pop, *Drept penitenciar*, Ed. Mirton, Timișoara, 2001, 272 p.

Cartea are un Cuvânt înainte care începe astfel: „Octavian Pop, doctor în științe juridice și preot capelan, este unul dintre oamenii de căror activitate se face simțită în varii domenii, de la cea pastoral-misionară, la cele culturale și juridice.

Colaborează, de-a lungul timpului, la diverse reviste și ziare, fie în calitate de redactor-șef, fie de colaborator, începând din 1985, publică, în țară și în străinătate (Serbia, Ucraina, Australia, Franța, SUA), peste 850 de articole, studii, proză, eseuri, poezie și recenzii de carte.

Spirit energic, dinamic, veșnic „căutător de comori”, își află materializate ideile și valorile spirituale în peste 63 de lucrări (cărți de autor), 42 dintre ele fiind cuprinse în colecții: pastorală, juridică și psihopedagogică, celelalte fiind proză, poezie, istorie, sociologie și tehnologie”.

„Cursul Lectorului univ. Dr. Octavian Pop încearcă să prezinte o vedere de ansamblu și să explice în mod concret valoarea și înțelesul normelor de legislație europeană în domeniu și să ajute practicii zilnice a acelor care lucrează cu deținutul sau răspund în vreun fel de îngrijirea și tratamentul lor.

Astfel, acest curs încearcă să furnizeze o bază pentru continuarea îmbunătățirii a practicii în închisori”.

[Acad. prof. univ. dr. Gheorghe Costachi]

● *Monografia Colegiului Național „Andrei Șaguna” de Simion Toma*, Ed. Concordia, Brașov, 2000, 380 p.

„În întâmpinarea celor 150 de ani de la înființarea sa, dăm tiparului mult așteptată monografie a *Colegiului Național „Andrei Șaguna”*, după aproape un secol de la apariția valoroasei lucrări a vrednicului profesor, Andrei Bârseanu, lucrare (astăzi aproape complet dispărută din bibliotecă și anticariat) care cuprindea istoria primilor 50 de ani din viața acestui strălucit lăcaș de cultură.

Oferim cititorilor, în loc de prefață, câteva opinii și aprecieri ale unor mari personalități, ale unor foști profesori și elevi ai liceului, cu privire la rolul uriaș pe care l-a avut acest adevărat *templu al culturii* în formarea celei intelectualități ardelenice care a condus acțiunile și lupta națională a românilor pentru înfăptuirea marii Uniri de la 1 decembrie 1918.

Merite la fel de mari revin liceului brașovean, ai căruia foști elevi și profesori au fost cadrele de bază ale primei Universități românești din Transilvania, în frunte cu organizatorii ei: Onisofor Ghibu, Valeriu Branște și cu primul ei rector, Sextil Pușcariu.

Începem amintind cuvintele marelui cititor al școlii, mitropolitul Andrei Șaguna, care spunea: „Ca o coroană a întregii trebi școlare din Ardeal, punem gimnaziul (liceul) din Brașov de legea noastră ortodoxă” (A. Șaguna: „Istoria Bisericii Ortodoxe Răsăritene”, tom. III, pag. 224-225).

● *Muntele Baiul, în acte și scrisori inedite*. Documente de la Mihai Viteazul încoace, ediție îngrijită, note și studiu introductiv de Horia Salcă și Vasile Oltean, Ed. Transilvania Expres, Brașov, 1999, 98 p.

„Volumul de față prezintă o colecție de documente, inedite, având ca obiect proprietatea Muntelui Baiul. Păstrată cu grijă în arhiva familiei Salcă, aceasta cuprinde acte și scrisori de la mai mulți voievozi, ai Țării Românești - documentele de la Mihai Viteazul sunt poate cele mai surprinzătoare - toate fiind titluri de proprietate, danii făcute răznovenilor sau plângeri ale acestora față de abuzurile unor intereseți de avutul lor.

Sperăm că publicarea lor va fi apreciată de cei interesați și va fi un bun exemplu pentru alți posesori de documente, care le vor introduce în circuitul științific, fără teama de altădată, dar și fără pericolele de atunci”.

Este o carte bună a datelor exacte tocmai prin manuscrisele și documentele inedite aflate în colecția familiei Horia Salcă din Brașov.

ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele tipografiate nu se înapoiază. Tiparul este proprietate Eparhiale, Sibiu.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; P.S. Visarion Rășinăreanu — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.

Abonamentul pe un an: 75 000 lei. Cont nr. 2511.1-61. 1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2.11.1 - 61.15 U.S.D.) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A., Sucursala Sibiu.